

UNIVERZITET U SARAJEVU

FILOZOFSKI FAKULTET

ODSJEK ZA HISTORIJU

George Washington

(Završni magistarski rad)

Kandidat: Ajdin Arapović, BA

Mentor: prof. dr. Amila Kasumović

Sarajevo, 2019.

Sadržaj

Uvod	3
Historiografski narativi o Georgeu Washingtonu	6
Uspostava 13 britanskih kolonija u Sjevernoj Americi.....	8
George Washington – djetinjstvo i rani život	17
Washington u Francuskom i indijanskom ratu (1754.-1763.)	21
Washingtonov život između dva rata.....	29
Britanska vlast u kolonijama i uzroci Američkog rata za nezavisnost	33
George Washington u Američkom ratu za nezavisnost (1775.-1783.)	38
George Washington u Ustavotvornoj skupštini	48
Predsjednik George Washington (1789.-1797.)	52
George Washington – život nakon predsjedničke karijere.....	60
Zaključak.....	62
Bibliografija	64

Uvod

George Washington (1732.-1799.) je jedna od najzanimljivijih i najvažnijih ličnosti svjetske historije: od njegovog rođenja 1732. na plantaži u Virginiji, do njegove uloge u Američkom ratu za nezavisnost i konačno do izbora za prvog predsjednika Sjedinjenih Američkih Država. Tako bi se najkraće mogao opisati život prvog američkog predsjednika. Washington je imao mnogo uspona i padova tokom svog života kako u ličnom, tako i javnom životu, ali naposljetku je iz svega toga izašao kao apsolutni pobjednik i postao je nedodirljiv u očima svojih sugrađana. Do svojih dvadesetih godina je radio kao geodeta da bi se potom odlučio za zanimanje vojnika zbog kojeg je i postao poznat širom trinaest britanskih kolonija u Sjevernoj Americi. Kao vojnik se najprije dokazao u Francuskom i indijanskom ratu, da bi besmrtnu slavu stekao kao glavnokomandujući general Kontinentalne armije u Američkom ratu za nezavisnost (1775.-1783.). Svoju slavu je još više učvrstio za vrijeme dva mandata kao predsjednika Sjedinjenih Američkih Država i svojim dobrovoljnim odricanjem od vlasti zbog čega će u svojoj domovini biti poređen sa starorimskim državnikom Cincinatom.

Njegov život i djelovanje će biti tema ovoga završnog diplomskog rada. Pored biografije Georgea Washingtona obradit će se i širi kontekst vremena u kojem je Washington djelovao. U ovom radu se neće samo striktno pisati biografija Georgea Washingtona nego će se dati i šira slika zbivanja u tom periodu. Rad je podijeljen na devet poglavlja u kojem će se obrađivati različiti periodi u životu Georgea Washingtona, a govorit će se i o nekim pitanjima iz generalne historije britanskog prisustva na američkom tlu. U prvom poglavlju će biti riječi o britanskoj kolonizaciji Sjeverne Amerike i o uspostavi 13 kolonija koje će u budućnosti činiti prvih 13 država SAD-a. Od drugog poglavlja se kreće sa biografijom Georgea Washingtona i u njemu je obrađeno prvih 20 godina njegovog života, od rođenja, obrazovanja i prvih poslova pa sve do izbijanja Francuskog i indijanskog rata. Upravo je taj rat i tema trećeg poglavlja. U Evropi je poznat kao Sedmogodišnji rat i ovaj sukob predstavlja američki front tog šireg globalnog sukoba pa je upravo na početku dat prikaz događaja u tom ratu da bi se nakon toga pažnja posvetila Washingtonovoj ulozi u istom. U ovom ratu je stekao potrebno iskustvo što će mu biti od neprocjenjive važnosti u budućnosti. Četvrto poglavlje se bazira na Washingtonov život na plantaži Mount Vernon gdje se bavio uzgajanjem raznih kultura i gdje je upotrijebio neke eksperimentalne metode pri sadnji. U ovom istom poglavlju će biti riječi i o njegovom privatnom životu i njegovoj ulozi kao robovlasnika. Peto poglavlje se fokusira na britansku vladavinu u kolonijama i uzrocima Američke revolucije. Fokus je stavljen na

zakone koje je donosila britanska vlast, a koji su bili nepopularni kod kolonista jer su vjerovali da ugrožavaju njihove slobode. Šesto poglavlje je jedno od najbimnijih i govori o Američkom ratu za nezavisnost i Washingtonovoj ulozi u njemu. Washington je tokom tog sukoba više puta bio poražen, ali je uvijek uspijevaao da se povuče i reorganizuje svoje trupe što će kulminirati velikom pobjedom kod Yorktowna 1781. godine. U sljedećem poglavlju je pažnja usmjerena na djelovanje Ustavotvorne skupštine 1787. godine i donošenje Ustava Sjedinjenih Američkih Država. U narednom, osmom poglavlju se govori o Washingtonu kao predsjedniku i u njemu će biti riječi o unutrašnjoj i vanjskoj politici mlade zemlje za vrijeme dva predsjednička mandata Georgea Washingtona. Fokus je na Hamiltonovoj fiskalnoj politici i nastanku prvih političkih stranaka u SAD-u. Posljednje, deveto poglavlje se bavi zadnjim dvijema godinama u životu Washingtona i konačno njegovoj smrti u decembru 1799. godine i njegovom nasljeđu danas.

Washington je sigurno jedna od najcijenjenijih ličnosti američke historije i o njemu se zaista mnogo pisalo. Veliki broj bibliografskih jedinica i digitaliziranih primarnih izvora, posvećenih životu i djelu Georgea Washingtona, dostupna je istraživačima. Od primarnih izvora svakako su najvažniji Washingtonovi dnevници i pisma. Korisni su jer prikazuju Washingtonovo mišljenje o raznim pitanjima i iz njih se jasno mogu razaznati Washingtonovi osjećaji i emocije. To je naročito vidljivo u pismima u kojima govori o svom izboru za predsjednika gdje jasno izražava sumnju u samog sebe i gdje smatra da nema političke vještine za takvu funkciju. Svi Washingtonovi dnevници i pisma se mogu pronaći na web stranici Univerziteta Virginije. Literatura o Washingtonu je zaista brojna i on je ličnost iz američke historije o kojoj se definitivno najviše pisalo. Za potrebe izrade ovog rada korištene su brojne biografije Georgea Washingtona koje su pisane različitim stilom, a neke donose i kontrastna mišljenja o pogledu Georgea Washingtona na robovlasništvo. Neke od tih biografija Washingtona koje su korištene pri izradi su one Johna Aldena, Roberta Jonesa, Jaya Parrya, Rona Chernowa, Johna Flexnera, Williama Bettsa Jr.-a, Thomasa Flexnera i brojne druge. Naravno, nisu samo korištene biografije nego i druge literarne jedinice u kojima se obrađuju neka općenita pitanja kao što su kolonizacija Amerike, politika za vrijeme dva Washingtonova mandata itd.

Metode koje su korištene pri izradi ovog diplomskog rada su hronološka i tematska. A za neke izvore je korištena unutrašnja kritika.

Cilj ovog diplomskog rada je prikazati život i djelo Georgea Washingtona i političku klimu u kojoj je djelovao. Također, sve biografije Washingtona su napisane na engleskom jeziku, tako da će ovaj rad vjerovatno biti prva biografija prvog američkog predsjednika na bosanskom jeziku.

Historiografski narativi o Georgeu Washingtonu

Kao što je već rečeno, o Georgeu Washingtonu se više pisalo negoli o ijednoj osobi iz američke historije. Prve biografije Washingtona su se pojavile nedugo nakon njegove smrti, ali u ovom periodu još nisu bila dostupna njegova pisma i dnevnici i nije se mogao dobiti uvid u stvarna Washingtonova razmišljanja. Prva biografija napisana je 1800. godine, a autor je bio Mason Weems. Taj prvi val publiciranja Washingtonovih biografija koji je trajao do 1830. godine je obilježen idealiziranjem Washingtonove uloge kao generala i kao predsjednika. Godine 1833. je objavljena do tada najkompletnija biografija Washingtona autora Jareda Sparksa. On je prvi imao uvid u Washingtonove spise jer mu je to dozvolila porodica. To djelo je obimno i objavljeno je u 12 tomova u intervalu od četiri godine (1833.-1837.). Jedna od ranijih biografija Washingtona koja je veoma cijenjena je *The life of Washington* autora Johna Marshalla, Vrhovnog sudije iz Virginije. Pohvale su najviše usmjerene na Marshallove tačne podatke i korištenje objavljenih izvora.

U dvadesetom stoljeću je napisano pregršt Washingtonovih biografija. Najobimnija je ona Douglasa Freemana koja je objavljena u sedam tomova od 1948. do 1957. godine. To djelo je napisano iz Washingtonove tačke gledišta i do danas se smatra jednom od najkvalitetnijih Washingtonovih biografija, a s druge strane se može smatrati i ograničavajućim i monoperspektivnom. Freeman je dobio i Pulitzerovu nagradu za ovo djelo. Od ostalih biografija koje su visoko cijenjene svakako treba istaći djela Thomasa Flexnera, Josepha Ellisa i jedna od najnovijih je obimna biografija Rona Chernowa, koji je, također, dobio Pulitzerovu nagradu.

Od ostalih djela treba spomenuti djelo Jaya Parrya i Andrewa Allisona *The real George Washington*. Prvi dio se sastoji od biografije Georgea Washingtona, dok se u drugom nalaze izvodi iz Washingtonovih govora i dokumenata. Po autorovim riječima, ova dva djela zajedno tvore značajniji i kompletniji portret Washingtona kao ličnosti i državnika. Knjiga je zaista vrhunsko djelo i u njoj je pomno obrađen svaki period jednog od tvoraca američke nacije. U djelu Johna Ferlinga *Setting the world ablaze: Washington, Adams, Jefferson and the American revolution*, obrađena je Američka revolucija i uloge trojice očeva osnivača nacije. Po mišljenju autora Washington, Adams i Jefferson su odigrali krucijalnu ulogu u kreiranju nove nacije i pobjedi u ratu. U ovom djelu se jasno može vidjeti kako autor dobro poznaje primarne izvore i preko njih rekonstruira živote i djelo ova tri heroja Američke

revolucije. Svakako da će se pri izradi završnog diplomskog rada najviše fokusirati na dijelu u kojem se pretežno obrađuje George Washington. Ferling Washingtona prikazuje kao čovjeka koji je bio jako nezadovoljan britanskim sistemom vlasti. Ukratko, ovo djelo objašnjava kako su pripadnici kolonijalne elite prerasli u radikalne revolucionare pod idejama prosvjetiteljstva.

Ovdje su nabrojane samo neke od značajnijih biografija Georgea Washingtona, a zaista ih je mnogo. Ukratko, one se mogu podijeliti u dvije grupe. Prva pripada starijoj historiografiji 19. stoljeća i u njima je Washington idealiziran i kao čovjek i kao državnik. Neka kontroverznija pitanja kao što je ropstvo su se preskakala zbog tadašnje političke klime u SAD-u.

Druga, kritičnija grupa se javlja nakon završetka Američkog građanskog rata i ne preskače ni ulogu Washingtona kao robovlasnika. Ovoj grupi je dostupna izvorna građa i preko nje lakše konstruišu Washingtonov život i njegov uvid u razna pitanja. U modernoj historiografiji Washington se ne posmatra mitomanski kao nepogrješivo biće kao što je bio slučaj u najstarijim djelima o njemu, već se prikazuje kao čovjek kao i svi drugi sa svim svojim manama i vještinama. Mnogi moderni historičari kritikuju Washingtona zbog njegove uloge kao robovlasnika, ali ga i hvale zbog njegovih vojničkih i organizacijskih sposobnosti u vođenju mlade američke nacije.

Uspostava 13 britanskih kolonija u Sjevernoj Americi

Da bi se bolje mogla razumjeti američka povijest i vrijeme u kojem je djelovao George Washington, na samom početku je nužno da se opiše evropska kolonizacija Sjeverne Amerike i uspostava britanske kolonijalne politike. Više od stoljeća nakon Kolumbova otkrića kontinenta, Španci su bili jedini narod koji je osnivao stalne kolonije na sjevernoameričkom tlu. Englezi i Francuzi nisu željeli mirno posmatrati kako Španci jedini uživaju u bogatstvima novog kontinenta pa su u počecima pribjegavali gusarstvu i tako nanosili štetu španskoj ekonomiji.¹ Glavni razlog za ovakve akcije je bio u tome što su Španci zauzeli najbogatije dijelove kontinenta. Na sjeveru nije bilo domorodačkih zajednica koje su bile vrijedne osvajanja i eksploatacije, niti rudnika zlata i srebra.² Nakon više neuspjelih pokušaja, Englezi i Francuzi su osnovali kolonije u Sjevernoj Americi početkom 17. stoljeća, a Holanđani manje naseobine.

Osnivanje kolonija na ovom području nije bilo lahko zbog klimatskih razloga. Iako je klima slična evropskoj zime su mnogo oštrije i duže, dok je na jugu ljeto vlažnije. Prva naseljena područja su bila uz vodene tokove. Francuzi su se naselili uz sv. Lawrence³, Holanđani uz Hudson⁴, a Englezi uz zaljev Chesapeake.⁵ Pored klimatskih, glavni problemi kolonizacije su bili i ekonomske prirode jer su kolonije zahtijevale investicije i nisu mogle napredovati bez stvaranja profita.⁷ Zbog tih razloga bilo je potrebno da se nađe neka roba koja bi bila tražena u Evropi. Na početku glavni izvor bogatstva je bila trgovina krznom, a Evropa je bila sigurno tržište.

Što se tiče organizacije kolonija, pravni osnov je bilo to da je zemlja vlasništvo Krune. Ona je zemlju dijelila trgovačkim kompanijama ili pojedincima koji su dalje mogli da je prodaju naseljenicima, ali ovakav princip se teško provodio u praksi. To je iz jednostavnog razloga, kad bi se doseljenici širili oni bi prisvajali novu zemlju i pritom se ne bi obazirali na postojeće pravne principe. Sukob između bespravnih doseljenika i ljudi koji su imali pravo na

¹ Henri Bemford Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, Izdavačka radna organizacija „Rad“, Beograd, 1985., 46.

² Isto, 47.

³ Rijeka u Kanadi, protiče kroz današnje provincije Quebec i Ontario

⁴ Protiče kroz New York

⁵ Chesapeake je zaljev koji danas dijele američke savezne države Maryland i Virginia

⁶ Bemford-Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, 47.

⁷ Isto.

zemlju predstavljao je bitan faktor u razvoju Amerike.⁸ Politička vlast u koloniji je bila u rukama investitora, a onda bi oni postavili guvernera i druge činovnike koji bi upravljali kolonijom. U engleskim kolonijama ovo je bilo teško izvodljivo jer su Englezi u domovini uživali određene lične slobode i toga se nisu htjeli odreći u kolonijama,⁹ što će kasnije biti jedan od uzroka Američke revolucije. Evropski doseljenici su dosta naučili od starosjedilačkog stanovništva. Oni su od Indijanaca naučili da uzgajaju kukuruz i razne vrste povrća, a također i da se koriste raznim ljekovitim biljem, a između ostalog i duhanom.¹⁰

Prvi engleski pokušaji da se istraži američki kontinent dogodili su se 1497. i 1498. godine. Tih godina je moreplovac John Cabot¹¹ plovio do Newfoundlanda. Tada nisu poduzeti koraci da se uspostave kolonije. Na to će se morati čekati nešto više od stoljeća. Kada je na englesko prijestolje došla kraljica Elizabeta I 1558. godine Engleska nije bila u rangu velikih evropskih sila i nije se mogla takmičiti sa Španijom i Portugalom u istraživanju i naseljavanju novih teritorija, a također ni sa Španijom i Francuskom u Evropi. Prijelomni trenutak je svakako bilo putovanje oko svijeta Sir Francisa Drakea 1580. godine. Javlja se ideja da se uspostave prve trajne kolonije na sjevernoameričkom tlu. Sir Walter Raleigh¹² je dobio kraljevsku povelju 1584. godine da osnuje englesku koloniju u Sjevernoj Americi. Tu novu regiju Englezi su nazvali Virginia po uzoru na svoju kraljicu. U početku su doseljenici živjeli mirno sa Roanoke Indijancima, ali su onda misteriozno nestali i sudbina izgubljene engleske kolonije do danas nije jasna.¹³

Elizabeta I je umrla 1603. godine i novi engleski kralj postaje James I. Kralj je potpisao mir sa Špancima 1604. godine, a zauzvrat je španski kralj Filip III odustao od pretenzija na Virginiju i Englezi su se sada mogli neometani baviti koloniziranjem te teritorije. Ubrzo, 1606. godine kralj James izdaje povelju Plymouth kompaniji za Virginiju koja je poslala 105 ljudi koji su u maju 1607. na James rijeci osnovali koloniju i imenovali je Jamestown. Ubrzo je i kolonija Jamestown doživjela sličnu sudbinu kao i ranija Roanoke i od 105 migranata samo ih je 38 preživjelo prvu zimu.¹⁴ Nakon toga je vodstvo u koloniji

⁸ Bemford-Parks, *Istorija SAD-a*, 47.

⁹ Isto, 48.

¹⁰ Isto, 49.

¹¹ Pravim imenom Giovanni Caboto (1450.-1500.), je bio mletački moreplovac u službi engleskog kralja Henrya VII.

¹² Sir Walter Raleigh (1552.-1618.), engleski istraživač, pisac, vojnik itd. Popularizovao duhan u Engleskoj.

¹³ Joseph Kett, et al., *The enduring vision: A history of the American people*, Cengage Learning, Boston, 2009., 47.

¹⁴ Kett, et. al., *The enduring vision*, 48.

preuzeo John Smith¹⁵ koji je zaveo red striktnom vojnom disciplinom. Glavni izvozni proizvod kolonije je bio duhan. Kolonija je imala problema sa lošom ishranom i bolestima koji su uzrokovali veliki broj smrti, tako da je do 1622. ukupan broj umrlih dosegao 3500.¹⁶ Nakon što je kompanija Virginie bankrotirala kralj James je povukao svoju povelju i Virginia je postala kraljevska kolonija 1624. godine. U to vrijeme u koloniji je živjelo oko 500 doseljenika među kojima su bili i afrički robovi koji su prvi put dovedeni 1619. godine.¹⁷ Korijeni Virginije, koja će kasnije dati neke od ključnih ljudi Američke revolucije, od kojih su najpoznatiji George Washington i Thomas Jefferson, su bili zaista skromni i teški.

Sljedeća engleska kolonija, nakon Virginije, je podignuta na području koje je postalo poznato kao Nova Engleska.¹⁸ Ovo ime je tom području dao već spomenuti John Smith 1614. godine. U Novoj Engleskoj nije bilo nekih većih sukoba sa domorodačkim stanovništvom pošto je u periodu od 1616.-1618. oko 90 % domorodačkog stanovništva stradalo od bolesti. Ključni događaj u historiji Nove Engleske, ali i općenito američkoj historiji desio se 1620. godine. Tada je kompanija Virginije dala dozvolu trgovcu Thomasu Westonu da tu uspostavi koloniju. Weston je poveo 24 porodice sa ukupno 102 ljudi u malom brodu *Mayflower*. Vođe ove ekspedicije su bili separatistički Puritanci koji su se odvojili od Anglikanske crkve zbog korupcije. U novembru 1620. *Mayflower* je pristao u zaljevu Plymouth u današnjem Massachusettsu. Ova grupa je kasnije postala poznata pod imenom *Pilgrims* ili hodočasnici.¹⁹ Plymouth je uskoro postao ekonomski samoodrživa kolonija, a u narednoj deceniji sve je više privlačila nove doseljenike. Kolonisti iz Plymoutha su imali trostruki značaj. Prvo, pružali su utočište svim Puritancima koji su se izdvajali iz Anglikanske crkve; drugo, dokazali su da samoupravno društvo farmera može cvjetati u Novoj Engleskoj; i konačno treće, predskazali su agresivne metode kojima će se kasniji doseljenici služiti u sukobima sa Indijancima.²⁰

Što se tiče ostalih kolonija u ovom ranom periodu svakako se trebaju spomenuti i holandske i švedske naseobine. Holandska kolonija koja je uspostavljena na rijeci Hudson sredinom 17. stoljeća južno i zapadno od Nove Engleske tokom tog stoljeća je predstavljala najveću brigu za engleske interese u tom području. Holandska Zapadnoindijska kompanija je poslala manju grupu naseljenika 1624. godine koja je osnovala utvrdu Fort Orange orijentiranu na trgovinu krznom. Trgovina je bila primarni zadatak Holandana, a ne trajno

¹⁵ U popularnoj kulturi je poznat zbog svoje ljubavi sa Indijankom Pocahontas.

¹⁶ Kett, et. al., *The enduring vision*, 49.

¹⁷ Isto.

¹⁸ New England, sjeveroistočni dio današnjih SAD-a.

¹⁹ Kett, et. al., *The enduring vision*, 49.

²⁰ Isto, 50.

naseljavanje.²¹ Najpoznatije holandsko naselje je osnovano 1625. na otoku Manhattan i nazvano je Novi Amsterdam. Peter Minuit je pregovarao o prodaji Manhattana sa Indijancima. Sklopili su savez sa Mohavcima koji su željeli da imaju dominantnu ulogu u trgovini krznom u toj regiji.²² Nova Holandija²³ se razlikovala od engleskih kolonija u Sjevernoj Americi po tome što je provodila politiku vjerske tolerancije i od 1657. godine i Jevrejima je bilo dozvoljeno da se nasele. Nova Holandija je privlačila ne samo Holanđane nego i Nijemce iz Westphalie, Hugenate iz Francuske, Puritance iz Engleske i Skandinavce. Ropstvo je bilo rašireno i do 1630-tih 10 % populacije kolonije su bili porobljeni Afrikanci. Do 1660. broj stanovnika kolonije se povećao na 7.000. Trgovina krznom je donosila redovne prihode i kolonija je postala samoodrživa.²⁴

Prijetnju Holanđanima u ovoj regiji počeli su predstavljati Šveđani koji su 1636. osnovali svoje naselje u Delawareu. Ironično, predvodio ih je nekadašnji generalni direktor Nove Holandije Peter Minuit. Šveđani su se također bavili trgovinom krznom, ali zbog udaljenosti Švedske, potrepštine nisu dolazile u dovoljnim količinama i ova kolonija je osvojena od strane Holanđana 1655. godine.²⁵

Veću prijetnju Holanđanima su predstavljala engleska naselja na Long Islandu i sve veća netrpeljivost tako da će sukobi sa Englezima postati neminovnost. Oni su izbili kada je područje između Connecticuta i Marylanda dodijeljeno kraljevom bratu, vojvodi od Yorka. Tako je engleska flota 1664. godine prisilila Novu Holandiju na predaju. Vojvoda je prodao južni dio svoje teritorije, a zadržao sjeverni i nazvao ga je New York.²⁶ U početku i engleska je vlast bila autoritativna kao i holandska i nastavljeno je stvaranje velikih zemljišnih posjeda. Što se tiče New Jerseyja, on je 1664. godine prodat dvojici engleskih plemića koji su svoja prava prenijeli na jednu grupu kveкера.²⁷ U New Jerseyju su živjele razne vjerske grupe koje se nisu podnosile pa je konačno 1702. vlast predata Kruni i New Jersey je postao kraljevska kolonija.

Kvekeri su dobili pravo da osnuju još jednu koloniju u Pennsylvaniji. William Penn je 1681. dobio u posjed teritoriju koju je nazvao Pennsylvannia. On je također 1703. postao

²¹ Richard Middleton, Anne Lombard, *Colonial America: A history to 1763.*, Wiley-Blackwell, Hoboken 2011., 113.

²² Isto, 114.

²³ Obuhvatala današnji New York, Connecticut, New Jersey i Delaware.

²⁴ Middleton, Lombard, *Colonial America*, 118.

²⁵ Daniel K. Richter, *Before the Revolution*, Harvard University Press, Cambridge 2013., 262.

²⁶ Bemford-Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, 68.

²⁷ Quakers ili Društvo prijatelja, kršćanski pokret bez svećenstva. Osnovan u Engleskoj polovinom 17. stoljeća.

vlasnik i Delawarea koji je dobio posebnu upravu.²⁸ Po riječima Bemforda-Parksa „Pensilvanija je predstavljala viziju budućeg liberalizma prije nego totalitarnu državu srednjeg vijeka.“²⁹ Penn je dao punu vjersku slobodu u novoj koloniji i bio je ubijeđen da će stvoriti zajednicu ravnopravnih ljudi. Pravo glasa u Pennsylvaniji je bilo ograničeno imovinskim stanjem i veliki uticaj su imali krupni zemljoposjednici, ali je zakonik bio najliberalniji do tada jer je poštovao i prava Indijanaca. Njihovu zemlju nije prisvajao već otkupljivao. Philadelphia je bila prvi američki grad izgrađen po urbanističkom planu.³⁰ Pennsylvania se nevjerojatno brzo razvijala i Philadelphia je postala trgovački centar i glavni kulturni centar kolonija u Sjevernoj Americi.

Ranije je spomenuta kolonija Plymouth koju su osnovali Hodočasnici, ali je ona ostala mala i politički nevažna kolonija. Važnija kolonija je osnovana 1629. godine i za nju je bila zadužena kompanija Massachusetts Bay. Bilo je predviđeno da njome upravlja guverner i 18 pomoćnika koji su birani svake godine. Tu su se počeli doseljavati Puritanci koji nisu bili separatisti za razliku od Hodočasnika. Puritanci su željeli reformisati Anglikansku crkvu, a ne napustiti je. Prvu puritansku koloniju je osnovao John Winthrop. Ova prva grupa doseljenika je osnovala Boston i Salem.³¹ Novi doseljenici su pristizali redovno i do 1640. broj stanovnika Massachusettsa je iznosio oko 20.000. Massachusetts je bio prva kolonija u kojoj su lično došli osnivači i sa sobom donijeli povelju.³² To je značilo da je legalno vlasništvo i upravljanje kolonijom bilo premješteno iz Londona u Boston, tako da je Massachusetts *de facto* bio nezavisan od engleskih vlasti. Osnovan je Vrhovni sud kolonije 1644. i od tada su guverner i pomoćnici bili birani svake godine. Pravo glasa je imala oko petina muškog stanovništva.

Massachusetts nije bio jedina kolonija u Novoj Engleskoj, već su kolonizovani i drugi dijelovi tog teritorija. Thomas Hooker, puritanski klerik, došao je u sukob sa vlastima u Massachusettsu i sa manjom grupom sljedbenika je došao do rijeke Connecticut i osnovao Hartford 1636., a John Davenport je tri godine kasnije osnovao New Haven. Ove dvije kolonije su se ujedinile u jednu 1662. godine.³³ Oba područja čine današnju američku saveznu državu Connecticut.

²⁸ Bemford-Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, 69.

²⁹ Isto.

³⁰ Isto, 70.

³¹ Middleton, Lombard, *Colonial America*, 88.

³² Bemford-Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, 60.

³³ Isto, 61.

Rhode Island je osnovan 1644. godine i osnovali su ga izgnanici iz Massachusettsa koji su bili protjerani zbog izazivanja vjerskih sukoba. Dvije najznačajnije osobe koje se vežu za Rhode Island su Ann Hutchinson i Roger Williams. Hutchinson je bila prognana iz kolonije kad je počela osporavati autoritet sveštenstva. Roger Williams je bio jedna od najinteresantnijih ličnosti rane američke historije. On je bio puritanski svećenik, ali je počeo propitivati mnoge stvari, kao i moralnost otimanja indijanske zemlje. Zbog nemogućnosti da ostane nijem na takve stvari i on je protjeran.³⁴ Pod Williamsovim vodstvom je osnovana jedinstvena vlada na Rhode Islandu 1644. godine. Crkva je bila odvojena od države i sloboda vjeroispovijesti zagarantovana. U svoje vrijeme Williamsa su napadali kao opasnog radikala, a danas se on smatra prvim velikim pobornikom američke intelektualne slobode.

New Hampshire je također izdanak Massachusettsa. Populacija New Hampshirea je počela rasti 1640-ih kada su osnovani Dover i Portsmouth. Massachusetts je želio uspostaviti kontrolu nad ovom teritorijom, ali su investitori Fernando Gorges i John Mason tužili Massachusetts. Taj spor je riješen 1680. kada je New Hampshire postao kraljevska kolonija. Maine je pripao Massachusettsu i tako je ostalo sve do 1820. godine.³⁵

Kolonija Maryland je interesantna iz razloga što je osnovana da bi bila utočište za engleske katolike koji su bili proganjeni zbog svoje vjere. Kao Puritanci i oni su željeli da sačuvaju i obnove svoju vjeru i smatrali su da je Amerika pravo mjesto za to. Jedan od zainteresovanih za takav poduhvat je bio George Calvert, prvi lord Baltimore. Njegova glavna motivacija je bio profit i želio je da poveća svoje posjede i prihode.³⁶ Povelja je izdata 1632. godine za teritoriju u gornjem Chesapeakeu i nazvana je Maryland u čast kraljici Henrietti Marie. Calvert nije dočekaao da vidi osnivanje kolonije jer je iste godine preminuo, a njegov nasljednik Cecilius Calvert, drugi lord Baltimore, dobio je od kralja Charlesa I pravo na Maryland. Lord Baltimore je engleskim katoličkim aristokratama nudio veliku zemlju u zamjenu za to da oni dovedu doseljenike o vlastitom trošku. Kolonizacija Marylanda nije tekla onako kako je Baltimore planirao.

Prvi doseljenici su stigli 1634. godine, ali katolici su bili manjina. Baltimore je upravljao kolonijom iz Londona. Još od samog početka protestanti su činili većinu stanovništva i zbog niskih cijena zemljišta kupovali su vlastitu zemlju.³⁷ Sve ove okolnosti su

³⁴ Bemford-Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, 62.

³⁵ Middleton, Lombards, *Colonial America*, 100.

³⁶ Isto, 121.

³⁷ Kett, et.al., *The enduring vision*, 69.

upropastili Baltimoreovu viziju o katoličkom utočištu u Sjevernoj Americi. Ubrzo su izbile i vjerske tenzije. Zbog toga je Baltimore izdao Akt vjerske tolerancije koji je usvojen 1649. godine. Ovim aktom Maryland je postao tek druga kolonija nakon Rhode Islanda u kojoj je dozvoljena sloboda vjeroispovijesti. Akt nije štitić nekršćane niti je crkva bila odvojena od države.³⁸ Ipak, protestanti su se ubrzo pobunili i povukli ovaj akt i pogubili guvernera Williama Stonea koji je bio tolerantni protestant. Lord Baltimore je povratio vlast nad kolonijom 1658. godine, ironično, uz pomoć Puritanaca koji su tada vladali Engleskom.

Maryland je došao pod neposrednu vlast Krune 1691. godine. Sljedeći lord Baltimore je vratio svoja prava 1715. godine i zadržao ih sve do Revolucije.³⁹ Ekonomija dvije kolonije na Chesapeakeu, Marylanda i Virginie bila je u mnogo čemu slična. Obje su ostale seoskog karaktera i uzgoj duhana je bilo osnovno zanimanje. Također nije bilo velikih gradova i sav transport se obavljao preko plovnih rijeka koje su vodile direktno do plantaža. Na početku su doseljenici sami radili na plantažama da bi poslije narasla potreba za stalnom radnom snagom. Ona je pronađena u crnim robovima pa je do 1680. broj crnih robova narastao na 3.000 i oni su potpuno zamijenili bijele radnike na plantažama.⁴⁰

I u Virginiji i u Marylandu jasno se počela formulirati klasa krupnih zemljoposjednika i vlasnika plantaža i obje kolonije su imale piramidalnu socijalnu strukturu. Vlasnici plantaža su dominirali u sudovima i skupštinama, ispod njih su bili mali farmeri, zatim zavisni zakupci i na dnu sluge. Ove dvije kolonije su duboko uvezale svoje ekonomske, socijalne i političke strukture.⁴¹

Kolonizacija Sjeverne Amerike se nastavila nakon završetka građanskog rata i krunisanja Charlesa II 1660. godine. Kralj je kao poklon dao zemlju južno od Virginije osmerici poslovnih ljudi koji su se nalazili na visokim pozicijama u engleskoj administraciji. Oni su tu zemlju nazvali Carolina⁴² i smatrali su je svojim imanjem.⁴³ Carolina se sporo razvijala do 1669. kada je jedan od tih poslovnih ljudi, Anthony Ashley Cooper, ubrao naseljavanje. On je to učinio tako što je nudio imigrantima 50 hektara zemlje za svakog člana porodice, slugu ili roba kojeg bi doveli. Taj Cooperov potez je bio prekretnica jer se 1670. nekoliko stotina doseljenika iskrčalo kod današnjeg Charlestonea. Cooperov sekretar je bio

³⁸ Kett, et.al., *The enduring vision*, 69.

³⁹ Bemford-Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, 56.

⁴⁰ Isto, 57.

⁴¹ Middleton, Lombards, *Colonial America*, 128.

⁴² Latinska verzija kraljevog imena Charles

⁴³ Bemford-Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, 67.

kasnije čuveni filozof John Locke koji je kreirao sistem vlasti u koloniji gdje su se politička prava očitovala bogatstvom. Plemstvo je držalo dvije petine ukupne zemlje.⁴⁴ Do 1680-ih većina doseljenika su bili sitni zemljoposjednici s Barbadosa ili drugih kopnenih kolonija. U južnom dijelu Caroline stanovništvo se uglavnom bavilo stočarstvom i izvozilo je jelenje kože i indijanske robove. Ali to nije bilo dovoljno i počeli su uzgajati vlastite kulture. Do početka 18. stoljeća većina stanovništva je uzgajala rižu. Vlasnici plantaža su ubirali ogroman profit i po bogatstvu su se mogli porediti sa vlasnicima šećernih plantaža na Karibima.⁴⁵ Kao i u Virginiji i Marylandu, glavna radna snaga su postali crni robovi koji su postali većina do 1700. i tako je Carolina postala prva sjevernoamerička kolonija sa većinski crnim stanovništvom.⁴⁶ Nasljednici prvih sopstvenika su prodali prava na južni dio kolonije 1719. i time je Južna Carolina stvorena i postala je kraljevska kolonija. Sjeverni dio je imao drugačiji razvoj. Sjeverna Carolina je bila zemlja malih zemljoposjednika i s malim brojem robova. Po privrednom i kulturnom razvitku je bila jedna od najzaostalijih kolonija neposredno pred Revoluciju. Sjeverna Carolina je postala kraljevska kolonija 1728. godine.⁴⁷

Posljednja od trinaest kolonija koja je osnovana jeste Georgia. Ona je osnovana 1732. godine kada je osnivač general James Oglethorpe poveo manji broj doseljenika i osnovao grad Savanu. Oglethorpe je želio da Georgia bude utočište za dužnike i zlosrećne osobe.⁴⁸ Polahko je vremenom sve više ličila na Južnu Carolinu sa plantažama riže i velikim brojem robova iako je osnivač Oglethorpe bio protiv ropstva njegovi planovi su propali.⁴⁹ Konačno, 1751. Georgia je postala kraljevska kolonija.

Ovaj kratki pregled osnivanja britanskih kolonija u Sjevernoj Americi je bio neophodan, jer bez razumijevanja historije nastanka trinaest britanskih kolonija i njihovih ekonomskih struktura ne može se razumjeti dalji tok historije na ovom kontinentu. Upravo će ovih trinaest kolonija biti nukleus buduće države Sjedinjenih Američkih Država.

Kolonizacija Sjeverne Amerike je predstavljala prekretnicu u historijskom razvoju ovoga kontinenta. Domorodačke zajednice su u narednim stoljećima skoro iščezle i broj evropskih doseljenika se povećavao. Evropljani su se upoznali sa novim kulturama kao što su

⁴⁴ Kett, et.al., *The enduring vision*, 77.

⁴⁵ Isto.

⁴⁶ Isto.

⁴⁷ Bemford-Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, 68.

⁴⁸ Isto, 75.

⁴⁹ Kett, et.al., *The enduring vision*, 112.

kukuruz i duhan koji je postao glavni izvozni artikal. Oformila se klasa bogatih trgovaca i krupnih zemljoposjednika koja je krajem 18. stoljeća postala lider Američke revolucije.

George Washington – djetinjstvo i rani život

George Washington, otac američke nacije, rođen je na plantaži Pope's Creek na obali rijeke Potomac u Virginiji 22. februara 1732. godine u porodici Augustinea Washingtona i njegove supruge Mary Ball Washington. Washingtoni su stigli u Virginiju 1650-ih godina i bili su veoma aktivni u poslovima kolonije. Vremenom su se učvrstili kao pripadnici srednjeg sloja plemstva.⁵⁰ Washingtoni su izvorno porijeklom iz sjeverne Engleske, neki pretpostavljaju iz Sulgrave Manora,⁵¹ ali to nije dokazano i ostaje samo tvrdnja. Prvi Washington koji je došao i koji se naselio u Virginiju zvao se John. Ubrzo je počeo akumulirati zemlju i crne robove. Njegov sin Lawrence i unuk Augustine nastavili su da proširuju posjede i da posjeduju još više robova. Augustine Washington je sakupio respektabilno bogatstvo, ali nije bio među najbogatijim ljudima u koloniji. Sa prvom suprugom Jane Butler je imao četvero djece, a od toga dvojica su ga nadživjela. Prva supruga mu je umrla 1730., a nakon godinu dana opet se oženio. Ovoga puta supruga mu je postala Mary Ball Washington koja je bila u svojim 20-im godinama.⁵² George je bio njihovo prvo dijete, a nakon njega rodili su se još Betty, Samuel, John Augustine i Charles.

Kada je George imao tri godine, porodica se odselila na plantažu Little Hunting Creek, na južnoj obali rijeke Potomac. Tu se nisu dugo zadržali pa su ubrzo poslije toga ponovo otišli, ovoga puta na Ferry farmu na sjevernoj obali Rappahannock rijeke nasuprot Fredericksburga. Augustine Washington je preminuo na tom mjestu 1743. godine kada je Georgeu bilo samo 11 godina. Njegovo imanje u vrijeme smrti je imalo preko 10.000 jutara i 49 robova.⁵³ Georgeov stariji polubrat Lawrence je naslijedio imanje koje je postalo poznato pod imenom Mount Vernon. On je ujedno postao i Georgeov tutor. Oženio je kćerku lorda Fairfaxa koji je posjedovao susjedno imanje i koji je ponudio Georgeu posao kada je njemu bilo šesnaest godina što je on i prihvatio.⁵⁴ Neki historičari kao što je Thayer, smatraju da je Washington bio razmažen kao dijete i da se njegova majka Mary Ball previše zaštitnički odnosila prema njemu.⁵⁵ George je imao vrlo malo formalnog obrazovanja i matematika je bila jedini predmet u kojem je pokazivao potencijal. Washington je uživao u lovu i pecanju i

⁵⁰ Robert F. Jones, *George Washington*, Fordham University Press, New York City 1986., 14.

⁵¹ John Richard Alden, *George Washington: A biography*, Louisiana State University Press, Baton Rouge 1984., 20.

⁵² Isto, 21.

⁵³ Jones, *George Washington*, 15.

⁵⁴ William Roscoe Thayer, *George Washington*, Project Gutenberg, Riverside 2004., 3.

⁵⁵ Thayer, *George Washington*, 1.

dane je većinom provodio igrajući se na plantaži. Pored matematike koju je volio, učio je filozofiju pa se zanimao za rimskog filozofa Seneku kojeg je posebno cijenio i od kojeg je usvojio stoicizam.⁵⁶

Upravo ovaj nedostatak liberalnog obrazovanja je Washingtona razlikovao od ostalih Očeva osnivača, kao što su Adams, Jefferson, Madison i Hamilton. Washington je po prirodi ostao provincijalac, a njegovo znanje evropskih prilika je bilo drugorazredno. Ali, tokom svog života se stalno adaptirao na situacije i prihvatao nove ideje i brzo je učio. To najbolje oslikava citat Rona Chernowa koji je rekao da je „Washingtonova biografija [je] biografija čovjeka koji konstruiše samoga sebe“.⁵⁷ Ranije je spomenuto da je Washington u 16. godini prihvatio posao kod lorda Fairfaxa. On je primijetio da je Washington poprilično spretn kao geodeta, ali da mu nedostaje rada u polju i zbog toga ga je zaposlio na svome imanju 1749. godine. Iste godine je postao i službeni nadzornik za čitav okrug Culpeper.⁵⁸ Dvije godine je radio ovaj posao i dosta vremena je provodio na samoj granici sa indijanskim teritorijem na zapadu. Ovim poslom Washington nije samo stekao potrebno iskustvo, nego je također uspio od zarade da kupi 1500 jutara zemlje na Bullskin Creeku.⁵⁹ Pred kraj 1751. godine prekinuo je s poslom kako bi sa polubratom Lawrenceom putovao na Barbados. Na ovom putovanju Washington je dobio male boginje koje je prebolovao sa velikom teškoćom i ovo će biti njegov prvi bliski susret sa smrću.⁶⁰ Zanimljiva je činjenica da je ovo bio jedini put u Washingtonovom životu da je napustio teritoriju Sjedinjenih Američkih Država. U ovom periodu svoga života George Washington je opisivao kao fizički jak, zagonetan i emocionalno suzdržan.⁶¹

Nakon što je prebolovao male boginje, Washington se vratio u Virginiju u januaru 1752. godine. Lawrence je također bio bolestan i imao je tuberkulozu. On se vratio na Mount Vernon u junu iste godine i bilo je jasno da će umrijeti. To se i dogodilo i 26. jula 1752. godine Lawrence Washington je preminuo okružen porodicom. Imao je samo 43 godine i njegova smrt je naročito pogodila Georgea koji se suočio sa sličnom tugom kao kada mu je preminuo otac devet godina ranije.⁶² Već tokom prvih dvadeset godina svog života, George

⁵⁶ Willard Sterne Randall, *George Washington : A life*, New World City Inc., New York City 2014 69.-70.

⁵⁷ Ron Chernow, *Washington : A life*, The Penguin Press, New York City 2010., 13.

⁵⁸ Alden, *George Washington*, 24.

⁵⁹ Jones, *George Washington*, 23.

⁶⁰ William Betts Jr., *The nine lives of George Washington*, iUniverse Liberty Drive, Bloomington 2013., 1-9.

⁶¹ Joseph J. Ellis, *His Excellency George Washington*, Alfred A. Knopf, New York City 2004., 15.

⁶² Jay A. Parry, Andrew Allison, *The real George Washington*, National center for Constitutional studies, Malta 2006., 47.

Washington je imao zdravstvenih problema. Pored već spomenute borbe sa malim boginjama, često je imao problema sa jakom groznicom 1749. godine i sa pleurizijom⁶³ u proljeće 1752. godine. Sve ove bolesti je uspio da preboluje zbog svoje jake fizičke građe i čim bi prebolovao nastavljao bi geodetske poslove.⁶⁴

Lawrenceovom smrću, George je naslijedio imanje Mount Vernon. Sljedeći korak koji je Washington učinio je bio jako interesantan. Naime, on je želio da ide stopama svoga polubrata koji je imao iskustva u lokalnoj miliciji i također je učestvovao u američkom napadu na luku Cartagenu⁶⁵ za vrijeme Rata za Jenkinsovo uho.⁶⁶ George je želio da se pridruži lokalnoj miliciji i prijavio se za poziciju general-ađutanta koja je ostala upražnjena smrću njegovog brata. Iako je bio slabo opremljen za takvu poziciju i nije imao nikakvog vojnog iskustva čvrsto je odlučio da život geodete zamijeni životom vojnika. Njegova upornost i lobiranje su se isplatili i dobio je posao ađutanta za Južni distrikt Virginije što mu nije bilo po volji pa je iskoristio svoj uticaj, kojeg je već imao poprilično, da ga prebace u Sjeverni koji je bio od većeg značaja. Tako je i bilo, pa je u februaru 1753. godine na svoj 21. rođendan, George Washington postao general-ađutant Sjevernog distrikta. Na svojoj novoj funkciji Washington je primao platu od stotinu funti godišnje i dobio je čin majora.⁶⁷ Još jedna zanimljivost u Washingtonovom životu koja se odigrala u ovom periodu je svakako i njegovo učlanjenje u masonsku ložu u Fredericksburgu u septembru 1752. godine.

Iste te godine, guverner Virginije, Dinwiddie, je dobio vijesti da Francuzi grade tvrđave u dolini Ohia koji je trebao pripadati Virginiji. S druge strane, Francuzi su ovo smatrali dijelom Nove Francuske. Sukob je bio neizbježan. Francuzi su počeli provaljivati u proljeće 1753. godine. Prvu utvrdu su sagradili na južnoj obali jezera Erie, a zatim su raskrštili gustu šumu i sagradili utvrdu Le Boeuf u današnjoj Pennsylvaniji. Nakon toga podigli su još jednu utvrdu na rijeci Allegheny i sljedeće godine su planirali da sagrađe utvrdu Venango.⁶⁸

Sljedeći instrukcije iz Londona, guverner je poslao pismo Francuzima u kojima im poručuje da momentalno napuste dolinu Ohia i da poruše sagrađene utvrde. Major George Washington se dobrovoljno javio da prenese poruku Francuzima i posljednjeg dana oktobra

⁶³ Upala plućne maramice.

⁶⁴ Parry, Allison, *The real George Washington*, 48.

⁶⁵ Luka u današnjoj Kolumbiji, tada pod španskom vlašću

⁶⁶ Konflikt između Španije i Velike Britanije koji se odvijao između 1739. i 1748. godine. Predstavljao je američki teatar Rata za austrijsko nasljeđe. Ime je dobio po kapetanu Robertu Jenkinsu čije je odsječeno uho navodno bilo izloženo u britanskom Parlamentu.

⁶⁷ Chernow, *Washington : A life*, 27.

⁶⁸ Parry, Allison, *The real George Washington*, 50.

otisnuo se na putovanje. Nakon skoro mjesec dana putovanja Washington je stigao u dolinu Ohia, 23. novembra 1753. godine. Washington je proučavao teren i zaključio je da je to mjesto idealno mjesto za utvrdu te je nekoliko godina kasnije podignuta utvrda Pitt, a nešto kasnije će na istom mjestu biti i metropola Pittsburgh. Konačno, 11. decembra, major Washington je stigao do francuskog komandanta Jacquesa Le Gardeura de Saint-Pierrea u utvrdi Le Boeuf i uručio mu je guvernerovo pismo. Nakon pet dana Washington je dobio odgovor i zaputio se nazad u Virginiju. Svi vodeni prelazi su bili zaleđeni i Washington i njegova pratnja su pokušali da pređu Allegheny na splavu. Washington je opet preživio bliski susret sa smrću jer se skoro utopio prilikom prelaska ove rijeke.⁶⁹

U januaru Washington je stigao do guvernera i predao mu je francuski odgovor u kojem se odbijaju svi britanski zahtjevi i pretenzije na Ohio. Washington je opisao guverneru francuske snage, njihove odbrane i pripreme. Guverner je zatražio da Washington sastavi pismeni izvještaj o tome šta je vidio. Taj izvještaj je publiciran i distribuiran pod naslovom *The Journal of Major George Washington*.⁷⁰

Nesvjesno, Washington je ovim kročio na svjetsku scenu i postat će jedna od najpoznatijih ličnosti globalnog konflikta koji će uslijediti ubrzo i gdje će se mladi major dokazati kao vojnik i kao komandant.

Rani period Washingtonovog života nije toliko istražen. Poznato je nekoliko pojedinosti o njegovom obrazovanju i prvim poslovima. Mnogo više informacija je dostupno od perioda Francusko-indijanskog rata o čemu će se pisati u narednom poglavlju.

⁶⁹ Betts Jr., *The nine lives of George Washington*, 10-23.

⁷⁰ Parry, Allison, *The real George Washington*, 58.

Washington u Francuskom i indijanskom ratu (1754.-1763.)

Termin Francuski i indijanski rat se u američkoj historiografiji upotrebljava kad se misli o sukobima u Sjevernoj Americi između Francuske i Velike Britanije u Sedmogodišnjem ratu. Iako je sukob u Sjevernoj Americi počeo prije tog globalnog sukoba, danas se na njega gleda kao samo Američki front Sedmogodišnjeg rata. Taj rat se kasnije proširio i na Evropu i Indiju i imao je sve elemente globalnog rata. Rat je službeno počeo u maju 1756. kada je Francuska objavila rat Velikoj Britaniji. U početku su Francuzi imali inicijativu i uspjeli su zauzeti britansku pomorsku bazu na Menorki.⁷¹ U junu 1757. godine britanski premijer postaje William Pitt Stariji i već tokom 1758. učvršćena je britanska dominacija na moru pobjedama u Indiji i zauzimanjem južne obale Bretanje 1761. godine.

U Americi su Francuzi u početku imali nekog uspjeha, ali su Britanci uspjeli zauzeti Louisburg, Fort Niagaru i Quebec u 1759. godini. U Indiji su Britanci predvođeni Robertom Cliveom osvojili Calcuttu 1756., Chandrenagoru 1757. godine. Ovi britanski uspjesi su potpuno slomili Francuze u Indiji. Španija se uključila u rat na francuskoj strani u januaru 1762. godine. Britanci su osvojili Havanu na Kubi i otok Martinique, a na Pacifiku je osvojena Manila na Filipinima. Ove svoje uspjehe Britanci nisu uspjeli u potpunosti iskoristiti u mirovnim pregovorima od 1761. do 1763. godine.⁷²

Mirovni ugovor je konačno potpisan u Parizu u februaru 1763. godine čime je okončan ovaj globalni sukob. Francuska je zauvijek izgubila Kanadu i teritoriju istočno od Missisipija. Ustupila je Grenadu, St. Vincent i Tobago. Španija je Britaniji ustupila Floridu, zauzvrat Britanci su vratili Havanu i Manilu. Britanija se u ovom ratu učvrstila kao provorazredna svjetska sila.⁷³ Pobjeda u ratu je imala svoju cijenu jer je Britanija bila u očajničkoj potrebi za novcem i državna kasa je bila skoro ispražnjena. Zbog toga je London odlučio da nametne poreze svojim kolonijama preko Atlantika o čemu će više riječi biti u nekom od narednih poglavlja. U nastavku teksta fokus će biti usmjeren isključivo na sukobe u Sjevernoj Americi i ulogu Georgea Washingtona u istim.

Ranije je spomenuto Washingtonovo putovanje do Fort Le Bouefa gdje je francuskom komandantu predao ultimatum. Taj ultimatum je bio odbijen i guverner Virginije

⁷¹ Metju S. Anderson, *Evropa u osamnaestom veku*, Clio, Beograd 2003., 364.

⁷² Isto, 368.

⁷³ Isto, 369-370.

Robert Dinwiddie je sazvaio skupštinu Virginije, Dom građana,⁷⁴ u proljeće 1754. godine. Odlučeno je da se formira puk od tristo ljudi da bi se zaštitili naseljenici u Ohioi od nadolazeće francuske prijetnje. Washington je bio drugi u komandi i dobio je pod svoju zapovijed 160 ljudi. Također je dobio unapređenje i stekao je čin pukovnika. Zadatak mu je bio da osigura strateški važnu lokaciju gdje se ukrštaju rijeke Allegheny i Monongahela gdje se nešto ranije već počela graditi utvrda. Washington je saznao da su Francuzi osvojili tu utvrdu i preimenovali je u Fort Duquesne. Obavještajne podatke mu je davao njegov indijanski saveznik Tanacharison.⁷⁵ Washington je odlučio da napravi improvizovanu utvrdu i da čeka pojačanja. Krajem maja Washington je naišao na francusku patrolu na Chestnut Ridgeu nekih 50-ak kilometara od Fort Duquesnea koja je brojala 32 čovjeka. Šta se dalje desilo je predmet kontroverzi, jer niko ne zna ko je ispalio prvi hitac, da li je Washington ili Francuzi. Ono što je sasvim sigurno jeste da je u borbi koja je uslijedila Washington sa svojim ljudima savladao Francuze. U tom metežu devetero Francuza i njihov zapovjednik Jumonville su izgubili život, ostatak se predao, a jedan je uspio pobjeći. Washington nije pretrpio veće gubitke jer je samo jedan vojnik stradao.⁷⁶

O ovome sukobu izvještava i sam Washington u pismu koje je poslao guverneru Dinwiddie u kojem kaže: „.....napali smo ih sa svih strana i nakon borbe koja je trajala oko 15 minuta, ubili smo 10, ranili jednog i zarobili 21 zatvorenika. Jedan od poginulih je bio i gospodin Jumonville, komandant, a Indijanci su skalpirali mrtve...“.⁷⁷ Ovaj sukob je pokrenuo lančanu reakciju koja će ove dvije imperijalne sile odvući u globalni konflikt, o kojem je ranije bilo riječi. Šta se zapravo dogodilo na Jumonville Glenu, kako je kasnije ovo mjesto postalo poznato, je kontroverza. Po Ellisu, najvjerojatnije je bilo to da su Francuzi bili iznenađeni i nadjačani i da su pokušali da se predaju. Komandant Jumonville je pokušao da objasni da je u mirovnoj misiji po naređenju kralja Louisa XV, u istoj onoj u kojoj je i Washington bio godinu dana ranije. Tanacharison nije vjerovao i lično ga je ubio, što je Washingtona šokiralo.⁷⁸ Washington je u svojim dnevnicima pisao da nikada nije vjerovao da je u diplomatskoj misiji i stepen njegove odgovornosti u tom sukobu će ostati nerazjašnjen. Ovaj Washingtonov uspjeh je imao velikog odjeka u Virginiji i novine su ga smatrale ratnim

⁷⁴ *House of Burgess* u originalnom nazivu

⁷⁵ Ellis, *His Excellency George Washington*, 16.

⁷⁶ Alden, *George Washington: A biography*, 66.

⁷⁷ „ I there upon in conjunction with the Half – King... formed a disposition to attack them on all sides, which we accordingly did and after an engagement of about 15 minutes, we killed 10, wounded one and took 21 prisoners, amongst those that were killed was Monsiuer de Jumonville, the Commander... the Indians scalped the dead.“

Ellis, *His Excellency*, 17.

⁷⁸ Isto.

herojem. Dinwiddie je odlučio da Washington brani svoju novosagrađenu utvrdu koju je nazvao Fort Necessity. U međuvremenu, glavnokomandujući Virginijskog puka Joshua Fry je poginuo i Washington je unaprijeđen u glavnokomandujućeg.⁷⁹

Washington je znao da je jedan francuski vojnik uspio pobjeći i da će obavijestiti ostale u Fort Duquesneu. Počeo se spremati za francuski napad i utvrdio se u Fort Necessity kako mu je guverner i savjetovao. Kada se utvrdio, indijanski saveznici su ga napustili jer nisu znali i nisu imali iskustva kako se boriti u takvim okolnostima. Pojačanje mu je stiglo u junu zajedno sa četom iz Južne Caroline i njihovim kapetanom Jamesom Mackayom. On je imao regularni čin britanske vojske što je značilo da mu je Washington bio podređen jer su svi kolonijalni oficiri bili podređeni regularnim britanskim. Washington nije imao namjeru da se podredi njemu pa je zbog toga Mackay premjestio svoje ljude u zaseban kamp van Fort Necessitya što je Washington nazvao džentlmenskim potezom.⁸⁰ Sama utvrda je bila opremljena sa devet topova i oko nje su bili iskopani rovovi, bila je na visokom tlu, a iza nje je bila šuma.⁸¹ Dugo očekivani francuski napad se dogodio ujutru 3. jula, kada su Francuzi zajedno sa svojim indijanskim saveznicima počeli napredovati prema utvrdi. Ukupno ih je bilo oko 700 i stalnom paljbom su zasipali utvrdu. Francuzi su uspjeli pronaći ključnu slabost na utvrdi. Uvidjeli su da su vojnici u rovovima nezaštićeni od paljbe sa obližnjih brežuljaka te su to maksimalno iskoristili. Kiša je također igrala veliku ulogu jer je utvrda bila otvorena. Nakon nekoliko sati i tvrđava i rovovi su bili puni vode i kako je vrijeme prolazilo Washingtonovi ljudi su se sve teže branili. Barut im je bio mokar te se nisu mogli adekvatno odbraniti od stalne francuske paljbe. Nakon nekog vremena stigla je ponuda Washingtonu koja je glasila da će on i njegovi ljudi sa oružjem slobodno otići kući ako predaju tvrđavu. Washington je bio očajan i već je izgubio trećinu svojih ljudi od prvobitnog broja od 284, a oružje je faktički bilo beskorisno. Francuska ponuda je zaista bila velikodušna vjerovatno iz razloga jer rat još nije bio službeno objavljen.⁸² Iste večeri je Washington potpisao kapitulaciju i već sljedećeg jutra je predao Fort Necessity Francuzima i napustio je sa svojim ljudima i ranjenim. Zanimljivo je da je tvrđavu predao na 4. juli, dan koji će kasnije imati veliku važnost u američkoj historiji.

⁷⁹ Jones, *George Washington*, 31.

⁸⁰ John Ferling, *The ascent of George Washington: The hidden political genius of an American icon*, Bloomsbury Press, New York City 2015., 30.

⁸¹ Chernow, *Washington: A life*, 46.

⁸² Parry, Allison, *The real George Washington*, 65.

Nakon prve, a kasnije će se uspostaviti i jedine predaje Georgea Washingtona u karijeri, započeo je tromjesečni povratak u Virginiju. Guverner Dinwiddie, kada je čuo vijesti o ovom porazu, u početku mu nije toliko pridavao važnosti. Slao je naređenja Washingtonu da se regrupiše, pojača i krene u kontranapad. Washington je smatrao to „čistim ludilom“ jer su mu ljudi bili iscrpljeni i u lošem stanju i dezertirali su. Dinwiddie je konstantno pritiskao Washingtona da krene u napad, ali je Washington odbijao i ismijavao je guvernerove planove. Dinwiddie mu je zbog toga oduzeo čin pukovnika i dodijelio mu je novog nadređenog.⁸³

I pored svih nesuglasica sa guvernerom, ovaj neuspjeh u Fort Necessityu nije umanjio slavu niti reputaciju mladog Washingtona. Javnost ga nije krivila jer su smatrali da obećana pojačanja nikada nisu stigla. Dom građana je donio rezoluciju u kojoj se zahvaljuje Washingtonu za hrabre poduhvate u ime Krune. Nakon što je Dinwiddie oduzeo čin pukovnika, također je odredio da će svi lokalni pripadnici milicije od sada biti podređeni britanskom regularnom oficiru što je Washington smatrao uvredom za sve njegove ljude, a i ličnom uvredom. Dao je ostavku na Božić 1754. godine i otišao je da živi na Mount Vernon.⁸⁴ Ovo nije značilo da je Washington odustao od vojne karijere pošto je rekao da će sudjelovati u sljedećim kampanjama kao dobrovoljac.

Washingtonov civilni život nije dugo trajao jer je već u martu 1755. godine u Virginiju stigao general Edward Braddock. On je bio na čelu dva puka regularne britanske vojske. Imao je zadatak da maršira u Ohio i osvoji Fort Duquesne od Francuza. Braddock je odmah pozvao Washingtona u svoj štab. Iako ga nije poznao lično, Braddock je znao da Washington dobro poznaje taj teren i teški put.⁸⁵ Jedan od motiva zbog kojih je Washington prihvatio ovaj poziv jeste njegova nada da bi uz preporuku britanskog generala i on mogao dobiti regularni čin u britanskoj vojsci.⁸⁶ Put je bio iznimo težak i Washington je predložio da se vojska podijeli u dvije grupe. Jedna, sačinjena od pješadije bi išla naprijed, a druga, sačinjena od logistike i artiljerije bi išla odmah iza njih. Braddock je prihvatio ovaj savjet. Washington je išao sa prvom grupom.⁸⁷ Washington je jedno vrijeme bolovao od tifusa, ali se brzo uspio oporaviti.

Nakon teškog i iscrpljujućeg putovanja 8. jula su konačno stigli do rijeke Monongohela i spremali su se da je pređu. Sljedeći dan se dogodila katastrofa. Braddock je pogriješio jer je mislio da će se evropski način ratovanja moći primijeniti i u Americi. Sukob

⁸³ Randall, *George Washington: A life*, 156.

⁸⁴ Parry, Allison, *The real George Washington*, 66.

⁸⁵ Isto, 68.

⁸⁶ Jones, *George Washington*, 36.

⁸⁷ Alden, *George Washington: A biography*, 87.

je počeo slučajno kada je francuska izvidnica od nekih 900 ljudi, koja je išla iz Fort Duquesnea, naletjela na Braddocka na ivici šume i momentalno se rasporedila u polukrug oko njih i otvorila vatru.⁸⁸ Trupe iz Virginije su ušle u šumu da bi se sukobili s neprijateljem iz blizine. Britanske regularne snage, koje nisu navikle na ovakav tip borbe, su bile uništene u prvih desetak minuta okršaja i panika je ušla u njihove redove. Ubrzo su bili potpuno slomljeni i svaki pokušaj njihovog spašavanja je bio uzaludan. Trupe iz Virginije su se našle između dvije vatre, indijanske i britanske. U prijateljskoj vatri stradalo je nekoliko četa. General Braddock je bio među ranjenim, ali je nekoliko dana kasnije podlegao od rana zadobijenih u prsa i rame.⁸⁹ Washington je bio jedini preživjeli iz Braddockovog štaba i na njemu je preostala odgovornost da okupi ostatke vojske. Također, jedan od rijetkih britanskih oficira koji je preživio je bio kapetan Thomas Gage koji će se sukobiti s Washingtonom kod Bostona nekih dvadesetak godina kasnije.

Ova bitka je bila potpuni debakl. Od ukupno 1300 ljudi koliko su Britanci i Amerikanci imali na početku, poginulo ih je preko 900. S druge strane, Francuzi i Indijanci su imali 23 poginula i 16 ranjenih.⁹⁰ Bitka na Monongaheli će ostati najteži britanski poraz u Americi sve do Američkog rata za nezavisnost dvadesetak godina kasnije. George Washington je za dlaku izbjegao smrt dok je okupljao ostatke vojske, jer su mu dva konja bila ubijena, a jedan metak je prošao kroz njegov kaput.⁹¹ Washington je uspio da izvuče ostatke razbijene vojske do Fort Cumberlanda. Ova katastrofa je popravila Washingtonovu reputaciju zbog ranijeg gubitka Fort Necessitya i javnost je kritikovala Braddocka dok Washington nikada tokom života nije rekao ružnu riječ o njemu.⁹² Katastrofa kod Monongahele je otvorila oči i Parlamentu u Londonu kojima je postalo jasno da će morati angažovati puno veću silu ako žele da savladaju Francuze i njihove indijanske saveznike u Americi.

Kada se vratio u Virginiju Washington je bio iznenađen svojom popularnošću. Odlikovan je za iznimnu hrabrost i upornost pod neprijateljskom vatrom. Njegovi loši savjeti Braddocku za strategiju su umrli zajedno s njim, pa su ga čak i britanski oficiri hvalili.⁹³ U avgustu 1755. godine, oformljen je Virginijski puk. Washington je imenovan njegovim komandantom i on je u naredne tri i po godine regrutovao, trenirao i vodio taj puk. Vremenom, on je postao elitna jedinica sa preko hiljadu ljudi i kombinovao je strogu

⁸⁸ Ellis, *His excellency George Washington*, 23.

⁸⁹ Isto, 24.

⁹⁰ Ferling, *The ascent of George Washington*, 35.

⁹¹ Betts Jr., *The nine lives of George Washington*, 45-65.

⁹² Randall, *George Washington: A life*, 208.

⁹³ Isto, 211.

disciplinu britanskih regularaca i agilnost indijanskih ratnika.⁹⁴ U ovo vrijeme glavne operacije su se premjestile nešto sjevernije, u oblast Velikih jezera, Novu Englesku i Kanadu i Virginija je postala samo sporedni front, a Washington tada bio po Ellisovim riječima „zaboravljeni čovjek na zaboravljenom frontu“.⁹⁵

Iako je bio daleko od glavnih zbivanja, ovaj period od tri i po godine koliko je vodio Virginijski puk će ostati Washingtonu jedan od najvažnijih. Stekao je neprocjenjivo iskustvo kao glavnokomandujući što će mu itekako pomoći u Američkom ratu za nezavisnost.

Washington je želio da se puk uklopi u regularne jedinice i to je zahtijevao od guvernera Dinwiddiea. Ovaj ga je poslao u Boston da to iznese guverneru Massachusettsa Williamu Shirleyu koji je ujedno bio i glavnokomandujući regularne britanske vojske u Americi. Na put je krenuo u februaru 1756. godine i usput je stao u Philadelphiju kojom je bio oduševljen, naročito čistoćom i mješavinom raznih naroda i religija.⁹⁶ U Boston je stigao u martu 1756. Guverner ga je primio 5. marta i sastanak nije imao pozitivan rezultat. Guverner je odbio zahtjev da se Washingtonov puk uvrsti u sastav regularne vojske, a također je odbio i njegov zahtjev da vodi sljedeći napad na Fort Duquesne. U aprilu se vratio u Virginiju i saznao je da su Indijanci opljačkali nekoliko naselja uz granicu dok je bio odsutan. Dinwiddie je naredio da se poveća broj regruta pa je broj ljudi pod Washingtonovom komandom prešao 1500.⁹⁷ Razlog je bio jednostavan, Francuska i Britanija su sada službeno bile u ratu. Čitavo ljeto i jesen Washington je sa svojim ljudima čuvao granicu koja je bila duga preko 400 kilometara. Sjedište puka je bilo u Fort Cumberlandu u Marylandu, pa se zbog toga Washington žalio. On je želio da sjedište bude u Winchesteru u Virginiji. Dinwiddie je to odbio i to je dovelo do velikog sukoba između njih dvojice. Washington je pisao lordu Loudonu koji je bio novi glavnokomandujući u Americi i zatražio je audijenciju u Philadelphiji. Na sastanku je Washington shvatio da Virginija ima sekundarnu ulogu u ratnim planovima, ali je uspio isposlovati kod lorda da njegov puk bude zadužen samo za Virginiju.⁹⁸

Tokom 1757. godine dezerterstvo je uzelo maha i Washington je odlučio da uvede strožije kazne za to. Svako ko bi pomislio na to Washington bi ga lično bičevao, a ljeta iste godine objesio je 14 ljudi zbog dezerterstva. Nešto kasnije iste godine je dobio dizenteriju.⁹⁹

⁹⁴ Ellis, *His excellency George Washington*, 25.

⁹⁵ Isto.

⁹⁶ Chernow, *Washington: A life*, 68.

⁹⁷ Isto, 68-69.

⁹⁸ Isto, 70.

⁹⁹ Parry, Allison, *The real George Washington*, 83-86.

Liječnici su mu savjetovali da odmori od svih aktivnosti pa je tu zimu proveo na Mount Vernonu. Naredna 1758. godina bit će posljednja godina Washingtonovog učešća u ovom sukobu. Te godine je britanski premijer William Pitt Stariji naredio ofanzivu u Americi, a prvenstveno u dolinu Ohia i Fort Duquesne. Za ovu misiju je bio zadužen general John Forbes i pohod je u historiografiji ostao poznat kao Forbesova ekspedicija. Novi guverner Virginije Francis Fauquier je dozvolio Washingtonu da ide izvan kolonije. Pod svojom komandom imao je preko 2000 ljudi. Do kraja novembra 1758. godine Francuzi su ostali bez svojih indijanskih saveznika, a Washington je s izvidnicom došao do Fort Duquesnea i našao je tvrđavu napuštenu i spaljenu 25. novembra 1758. godine. Washingtonu nije bilo jasno kako je to uspjelo Forbesu, a kako nije Braddocku i da je osvajanje tvrđave bilo veliko iznenađenje za čitavu vojsku.¹⁰⁰ Washington se nakon ovog pohoda vratio u Virginiju i kada je shvatio da od dobijanja čina u regularnoj britanskoj vojsci neće biti ništa dao je ostavku u decembru 1758. godine i povukao se na svoje imanje Mount Vernon. Dizenterija je također imala ulogu u njegovom povlačenju jer je opet bolovao od te bolesti.¹⁰¹

Washington se povukao, ali rat još nije bio gotov. Period britanske dominacije u ratu je uslijedio što se očitovalo osvajanjem Kanade pred kraj 1759. godine i osvajanjem svih francuskih posjeda u Sjevernoj Americi. Washington je ove događaje pratio sa velikim zanimanjem, ali nije ni pomišljao da se vrati natrag u službu. Osvajanjem Kanade su prestale velike operacije u Americi, a britanska osvajanja su potvrđena u mirovnom sporazumu iz Pariza 1763. godine. Washington nije bio nagrađen od strane Britanaca za svoje učešće u ratu, a upravo ih je možda to skupo koštalo nešto više od decenije kasnije.

Završetkom rata, britanska vlada je imala veliki izazov. Čitavo 16. i 17. stoljeće su željeli stvoriti carstvo. Do 1700. su uspjeli stvoriti trgovačko carstvo, a 1763. imali su ogromne posjede u Sjevernoj Americi koje su stekli osvajanjem. Interesi stanovništva su se razlikovali u tim novoosvojenim krajevima i u prvobitnih 13 kolonija. Bilo je jasno da će upravljanje ovim ogromnim teritorijem biti jako teško. Ubrzo su neki istaknuti ljudi u 13 kolonija počeli javno govoriti kako im Parlament oduzima njihova prava i privilegije što će u konačnici dovesti do Američkog rata za nezavisnost i do nezavisnosti 13 britanskih kolonija.¹⁰²

¹⁰⁰ Jones, *George Washington*, 44.

¹⁰¹ Alden, *George Washington: A biography*, 151.

¹⁰² Middleton, Lombard, *Colonial America*, 505.

George Washington je u ovim sukobima stekao neprocjenjivo iskustvo koje će mu pomoći da savlada Britance i istrenira svoje trupe tokom Američkog rata za nezavisnost. Ovaj period njegovog života je izuzetno važan iz razloga jer je po prvi put imao pod svojom komandom veliki broj ljudi i jer je dokazao da zna komandovati čuvajući granicu Virginije u ovom periodu. Njegova popularnost je porasla u svih 13 kolonija i kada je došao čas da se izabere glavnokomandujući nove Kontinentalne armije, jedini logični izbor je bio penzionisani pukovnik iz Virginije George Washington.

Iz Francuskog i indijanskog rata je Velika Britanija izašla kao apsolutni pobjednik i hegemon na sjevernoameričkom tlu. George Washington je u ovome ratu stupio na veliku scenu i iako je imao nekoliko teških poraza, uspio je da od svoga puka napravi respektabilnu borbenu silu. Naravno, svoja iskustva iz ovoga rata je upotrijebio u Američkom ratu za nezavisnost u kojem je koloniste vodio do pobjede nad nekadašnjim kolonijalnim gospodarom.

Washingtonov život između dva rata

Naredni period u životu Georgea Washingtona je sigurno jedan od najmirnijih i najugodnijih u njegovom životu. Nakon dugogodišnjeg ratovanja Washington je konačno mogao uživati u nešto lagodnijem životu na svom posjedu Mount Vernon. Prva stvar o kojoj je razmišljao nakon povlačenja je bila ženidba. Washington je nekoliko godina ranije pokušao oženiti Sally Fairfax, ali ona te njegove pokušaje prosidbe nije uzimala za ozbiljno. Washington se konačno oženio 1759. godine. Supruga mu je postala Martha Custis, mlada udovica koja je bila nekoliko mjeseci starija od Georgea i imala je dvoje djece iz prvog braka sa Danielom Parkeom. Iako se historičari slažu da taj brak nije bio brak iz ljubavi, također se slažu i u tome da je on bio skladan. George je također usvojio njenu djecu iz prvog braka, Johna i Marthu.¹⁰³ Pretpostavlja se da su male boginje koje je prebolovao 1751. učinile Washingtona sterilnim te da zbog toga nisu imali vlastite djece.¹⁰⁴ Washington nije odmah otišao sa suprugom na svoje imanje. Nekoliko mjeseci prije vjenčanja Washington je izabran za zastupnika u Domu građana i preuzeo je mandat u februaru 1759. godine. Nakon nekoliko zasjedanja konačno se zaputio na Mount Vernon u aprilu iste godine. Odmah po dolasku Washington je naredio da se proširi kuća te je dograđen još jedan sprat i veliko dvorište. Unutrašnjost su ukrašavali luksuzni lusteri uvezeni iz Londona.¹⁰⁵

Washington se posvetio potpuno svojoj plantaži i dane je uglavnom provodio nadgledajući radove gdje su se pored duhana uzgajali još kukuruz i pšenica. Radove su u ovom periodu obavljali uglavnom crni robovi koji su postali glavna radna snaga, naročito u južnim kolonijama. Iako je do kraja života posjedovao na desetine robova, Washington je tokom ovog perioda, tačnije 1760-ih počeo da ispituje svoju ulogu robovlasnika. Smatrao je da je ropstvo moralno pogrešno i tokom godina je sve više usvajao taj pogled. Naročito tokom Rata za nezavisnost. Našao je svojevrсни kompromis za svoju moralnu dilemu jer nakon 1767. nije niti prodao niti kupio nijednog roba. Neki su mišljenja da Washington nije mogao osloboditi robove jer ih onda ne bi mogao zaštititi.¹⁰⁶¹⁰⁷ Kao primjer za to se navodi kupovina Williama Leeja 1767. godine kojeg je Washington vremenom zavolio, naučio jahati i postavio ga za ličnog sekretara, a u testamentu ga je oslobodio i ostao je da živi na Mount Vernonu.

¹⁰³ Marcus Cuncliffe, *George Washington: man and monument*, Whitefish, 78.

¹⁰⁴ James Thomas Flexner, *Washington: the indispensable man*, New York City, 43.

¹⁰⁵ Parry, Allison, *The real George Washington*, 100.

¹⁰⁶ Za slobodne crnce nije bilo mjesta u Virginiji.

¹⁰⁷ Paul Johnson, *George Washington – The founding father*, New York City, 39.

Washington je također kritikovao druge vlasnike plantaža koji su sa robovima postupali surovo, a pred kraj života je rekao da je držanje robova jedina stvar zbog koje žali u cijelom životu.¹⁰⁸ Naravno, treba naglasiti da je Washington ipak ovakve stavove izražavao tek krajem života, a prije toga je redovno kupovao i prodavao robove. Ne postoje dokazi gdje se vidi njegov stav o ropstvu u mladosti, ali se može pretpostaviti da je bio uobičajen za to vrijeme što se uostalom i vidi po broju robova koji su radili na njegovoj plantaži.

U početku je Washington želio da uzgaja isključivo duhan, ali je ubrzo shvatio da to neće ići tako jednostavno. Uzgoj duhana je bio rizičan posao jer se nije znalo da li će uspjeti svake godine. Do 1764. Washington je uzgajao isključivo duhan, da bi se poslije toga okrenuo drugim kulturama i taj potez je predstavljao svojevrsnu revoluciju jer je do tada na plantažama Virginije uzgajan uglavnom duhan. Već 1765. Washington je započeo sa nekom vrstom poljoprivrednog eksperimenta u kojem je svake godine rotirao primarnu kulturu. Pšenica je zamijenila duhan kao primarnu kulturu, a naredne godine to bi bio kukuruz, konoplja ili lan.¹⁰⁹ Zbog svojih metoda, koje su bile neobične u to doba, Washingtona su prozvali prvim američkim farmerom-naučnikom.

U ovo vrijeme Washington je bio pionir na još jednom polju. Prvi je odustao od prodavanja svoje robe britanskim trgovcima. Počeo je prodavati robu na lokalnim marketima i kupovati luksuzne stvari i plodove iz Philadelphije i drugih američkih gradova. Washington je bio pošten trgovac koji je naplaćivao poštnu cijenu za svoju robu i nije je precijenjivao.¹¹⁰ Na plantaži je još podignut mlin, a višak brašna se prodavao u Alexandriji. Uspostavljene su i ribarnice na Potomacu i još su na plantaži živjeli zidari, kovači, obučari; sadile su se kruške i jabuke i proizvodila se jabukovača koja je bila dosta cijenjena.¹¹¹ Washington je lično nadgledao sve radove i svako jutro je ustajao u 4 sata i naredna dva sata je sjedio za svojim stolom i bavio se korespondencijom, pa bi zatim doručkovao. U 7 sati bi jahao bez obzira na vrijeme i davao bi komande nadzornicima.¹¹²

Pored obaveza na plantaži, Washington je bio i zastupnik u Domu građana. Godine 1765. donesen je Zakon o taksenim markama što je bio prvi pokušaj Britanije da direktno oporezuje svoje kolonije i iako Washington nije javno govorio ništa, u Domu je stao na stranu

¹⁰⁸ <https://www.mountvernon.org/library/digitalhistory/digital-encyclopedia/article/george-washington-and-slavery/>, 6. 1. 2019, 15:25

¹⁰⁹ Parry, Allison, *The real George Washington*, 107.

¹¹⁰ Ellis, *His excellency George Washington*, 49.

¹¹¹ Parry, Allison, *The real George Washington*, 108-110.

¹¹² John Ferling, *The first of Men: A life of George Washington*, Oxford University Press, New York City 1988., 68.

opozicionara ovog zakona.¹¹³ O zakonima koje je nametala Velika Britanija svojim kolonijama će više biti riječi u narednom poglavlju.

Pored rada na plantaži, Washington je aktivno sudjelovao i u političkom životu Virginije i kupovinom zemlje je proširivao svoje posjede na zapadu Virginije, a također je želio i dio zemlje u novoosvojenoj dolini Ohia. Washington je zajedno sa još osmericom špekulanata osnovao Mississippi kompaniju u junu 1763. godine. Cilj je bio da prisvoje za sebe nekih 2.5 miliona jutara zemlje u području između rijeka Tennessee na istoku i Mississippi na zapadu. Britanija je postigla sporazum sa Indijancima 1768. i trka za tu zemlju je započela, ali je kompanija Mississippi izgubila utrku od engleske Grand Ohio kompanije koja je za tu zemlju ponudila deset puta više od Washingtonove kompanije. Iste godine, Washington je proglasio ovu investiciju propalom.¹¹⁴ Za vrijeme rata nekoliko godina ranije, guverner Dinwiddie je obećao zemlju svim veteranima rata. Washington se zalagao da se ta odluka provede i konačno u jesen 1770. godine izvršeno je ispitivanje zemljišta kod Velike Kanawhe. To je onda predstavljeno vijeću u Winchesteru gdje se dogovorila raspodjela te zemlje. Washington je ovom podjelom dobio dodatnih 15.000 jutara čime je još više proširio svoje posjede. U ovom periodu Washington je posjedovao više od 32.000 jutara, a očekivao je još dodatnih 5.000.¹¹⁵

Slobodno vrijeme na Mount Vernonu Washington je provodio jašući, čitajući Bibliju i u lovu. Uživao je i u igranju karti i bilijaru. Na svom posjedu često je organizovao zabave i pretpostavlja se da je u periodu od 1768. do 1775. ugostio preko 2.000 gostiju na svom imanju. Nerijetko je posjećivao i konjske utrke i predstave u Williamsburgu i Alexandriji. Zbog svojih afiniteta prema lovu Washington je često provodio vrijeme trenirajući lovačke pse.¹¹⁶ U ovom periodu ga je pogodila i velika lična tragedija kada mu je 1773. preminula posvojena kćerka Martha 1773. godine koja je bolovala od epilepsije.

U političkom životu, Washington je smatrao da su porezi koje je nametala Britanija kolonijama bili čin ugnjetavanja, a naročito je aktivan u protestovanju bio kada su donijeti Townshendovi zakoni i 1769. godine iznio je poprilično radikalno mišljenje u kojima je napadao britansku vladu kako tim činom oduzima slobodu koju su naslijedili od predaka i

¹¹³ Ellis, *His excellency George Washington*, 50.

¹¹⁴ Ferling, *The ascent of George Washington*, 65.

¹¹⁵ Isto, 69.

¹¹⁶ Parry, Allison, *The real George Washington*, 112.

također govorio je o ratu kao krajnjoj mjeri da se brane te slobode.¹¹⁷ Također je pozvao na bojkot britanskih proizvoda. Usljed velikih protesta širom 13 kolonija, zbog britanskih mjera protiv njih, sazvan je kongres najuglednijih ljudi iz 13 kolonija. U septembru 1774. godine Washington je izabran kao jedan od sedmerice da putuje na Kontinentalni kongres u Philadelphiju, a također je izabran da putuje i na drugi kongres 1776. koji je zauvijek promijenio historiju 13 kolonija.

U ovom periodu George Washington je živio mirni civilni život, ali sudbina mu nije bila namijenila mirni farmerski život. Tenzije u 13 kolonija su bile sve veće i Washington je smatrao da je rat neizbježan što se na kraju pokazalo tačnim. Ali u ratu koji je uslijedio Washington je pokazao izuzetne leaderske sposobnosti zbog kojih danas ima gotovo mitski status u Sjedinjenim Američkim Državama.

Srednji period Washingtonovog života su obilježili radovi na plantaži i poljoprivredno eksperimentisanje. Uživao je u lagodnijem životu, ali se tokom narednih godina, zbog ličnog osjećaja časti i dužnosti, vratio na javnu scenu.

¹¹⁷ Ferling, *The ascent of George Washington*, 71.

Britanska vlast u kolonijama i uzroci Američkog rata za nezavisnost

Još od uspostavljanja kolonija u Americi one su uživale određeni stepen samouprave u lokalnim poslovima i imale su lokalne milicije koje su mogle biti upotrebljene samo za odbranu kolonije i mogle su djelovati samo na teritoriji matične kolonije. Kolonije su zauzvrat morale poštovati Navigacijske zakone koji su bili u skladu s merkantilističkom teorijom da sve kolonije treba da se pokoravaju matičnoj zemlji i da služe kao izvor potrebnih sirovina. Kolonije su sirovine morale izvoziti u Englesku, a zauzvrat su morale kupovati englesku robu. Ovo je regulisano još u 17. stoljeću prethodno spomenutim Navigacijskim zakonima 1650. godine, a nakon restauracije monarhije oni su ojačani. Parlament je dodao 1663. i Zakon o sirovinama prema kojem je kolonijama bilo zabranjeno kupovati robu od bilo koje evropske zemlje osim Engleske.¹¹⁸ Ukratko, Navigacijski zakoni su određivali sljedeće: kolonije su svu robu morale prevoziti britanskim brodovima, robu su mogli uvoziti samo iz matice, a sirovine prodavati također matici. Kolonijama je bilo dopušteno da trguju međusobno.

Prvi pokušaj da se nametne centralna vlast u kolonijama je bio 1686. godine kada je kreiran Dominion Nove Engleske na čelu sa Sir Edmundom Androsom koji je imao apsolutnu vlast. Andros je svrgnut za vrijeme Slavne revolucije u Engleskoj 1688. godine u kojoj je sa vlasti sklonjen kralj James II, a na prijestolje došao William III od Oranja koji je okrunjen kao kralj William III. Ustanici u Bostonu su uhapsili Androsa i 1691. Massachusetts je postao kraljevska kolonija.¹¹⁹

Tokom 18. stoljeća britanska vlada je donosila sve više zakona o trgovini, a kontroverzan je bio Zakon o melasi 1733. godine. Po ovom zakonu bilo je obavezno plaćanje carina na šećer, melasu i alkoholna pića koje su se uvezile iz stranih kolonija. Trgovci iz Nove Engleske su kršili ove zakone.

Svaka kolonija je imala veliki stepen samouprave i svaka je imala svoje zakonodavno tijelo koje je obično bilo dvodomno. Donji dom je biran na izborima, a gornji su sačinjavali ugledni građani koje je imenovao guverner. Samo Maryland, Pennsylvanija i Delaware su zadržali vladavinu sopstvenika sve do Rata za nezavisnost.¹²⁰ Što se tiče gradskih naselja u kolonijama su dva najveća centra postali Philadelphia i Boston. Philadelphia je postala najveći

¹¹⁸ Bemford-Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, 78.

¹¹⁹ Isto, 81.

¹²⁰ Isto, 83.

grad u kolonijama i u njoj je živjelo 40.000 stanovnika. Bila je najvažniji kulturni centar u kolonijama.

Nezadovoljstvo britanskom vladavinom je započelo proklamacijom iz oktobra 1763. kojom se zabranjuje kolonistima da naseljavaju zemlju zapadno od Apalačijanskih planina i zabranjuje im se da samostalno sklapaju dogovore sa Indijancima. Nešto ranije je izbio i Pontiacov ustanak¹²¹ što je dalo izgovor Parlamentu da izda proklamaciju. Kolonisti su ovo smatrali uvredom jer su bili mišljenja da njima ta zemlja treba pripasti jer su se borili za nju prethodnih godina.¹²² Nakon završetka Sedmogodišnjeg rata 1763. godine državna kasa Velike Britanije je ostala poprilično ispražnjena i hitno je bio potreban novac. London je po prvi put donio odluku da direktno oporezuje svoje kolonije preko Atlantika. Prvi takav zakon koji je donesen jeste Zakon o šećeru i Zakon o novcu iz 1764. godine. Prvi zakon je regulisao to da kolonije plaćaju porez na šećer i melasu koja se uvozi. Inicijalna reakcija na ovaj zakon nije bila nešto oštra. Jedini koji je digao glas protiv ovog zakona je bio Samuel Adams iz Massachusettsa koji je smatrao da je to samo početak još većih kršenja njihovih prava kao Engleza. Zakon o novcu je zabranjivao kolonijama da izdaju vlastiti papirni novac. Kolonisti su smatrali da je to pokušaj da se u potpunosti preuzme kolonijalna monetarna politika.¹²³

Najveći val protesta do tada je izazvao Zakon o taksenim markama iz 1765. godine. Tim zakonom je bilo predviđeno da se štampani materijali u kolonijama proizvode na pečatiranom papiru iz Londona na koji je utisnuta taksena marka. Protiv ovih zakona ujedinili su se svi uglednici iz svih 13 kolonija i mnogi od njih su pisali i štampali pamflete koji su bili upereni protiv istih. Samuel Adams, John Dickinson, John Adams, Benjamin Franklin samo su neki od tih uglednika koji su digli glas protiv ovog zakona.¹²⁴ Njihov glavni argument je bio da se takvi zakoni ne mogu donositi bez saglasnosti sa zakonodavnim tijelima kolonija i da su ugrožena njihova prava kao Engleza jer nisu imali predstavnika u Parlamentu. S ciljem borbe protiv ovog zakona osnovano je tajno društvo Sinovi slobode kojem su pripadali Samuel Adams, John Hancock, Benedict Arnold i brojni drugi. Njihov glavni moto je postao

¹²¹ Pontiac je bio vođa ustanka Indijanaca u Ohio-u nakon britanskog osvajanja tog prostora. Sukob je završen 1766., britanskim ustupcima, a zauzvrat su Indijanci priznali britanski suverenitet.

¹²² Robert Middlekauff, *The glorious cause: The American revolution 1775.-1783.*, Oxford University Press, New York City 2005., 68.

¹²³ Isto, 72-79.

¹²⁴ Bernard Bailyn, *The ideological origins of the American revolution*, Harvard University Press, Cambridge 1990., 96-98.

„Nema oporezivanja bez zastupnika“.¹²⁵ ¹²⁶ Zbog silnih protesta, već naredne godine, ovaj zakon je povučen.

Sljedeće godine Parlament donosi Townshendove zakone. To je grupni naziv za četiri različita zakona kojima se predviđalo oporezivanje britanske robe koja se uvozila u kolonije kao što je staklo, čaj, papir, olovo itd. Kolonisti su se opet pobunili i opet je bio isti slogan da nema oporezivanja bez predstavnika. U februaru 1768. godine Skupština Massachusettsa je izdala pismo koje je napisao Samuel Adams u kojem se pozivalo sve kolonije da se ujedine i bore protiv ovih zakona.¹²⁷ Ovo pismo je stiglo i do Londona gdje je odlučeno da se u Boston pošalje garnizon vojske koja će čuvati red i mir. Prve trupe su stigle u Boston u oktobru 1768., a druga regimenta u februaru 1769. godine. Sveukupno 4.000 vojnika je stiglo u Massachusetts.¹²⁸ Nezadovoljstvo u kolonijama je bilo sve veće, a još veće je postalo u martu 1770. kada je britanska straža koja je patrolirala Bostonom bila isprovocirana od strane okupljene mase koja je upućivala uvrede.¹²⁹ Kao odgovor na provokacije vojnici su otvorili vatru i ubili petero ljudi. Taj događaj je javnost prozvala Bostonski masakr. Na suđenju kapetan Preston je oslobođen optužbi jer je dokazano da je djelovao iz samoodbrane što je još više razljutilo stanovništvo i pojačalo antibritansko raspoloženje. Svakako treba istaći činjenicu da nije čitavo stanovništvo bilo protiv ovih nameta i antibritanski raspoloženo. Stanovništvo se efektivno podijelilo u dvije grupe: one koji su podržavali britanske odluke (Lojalisti) i one koji su im se protivili (Patriote).

Zbog velikih protesta Townshendovi zakoni su povučeni, ali se situacija ponovo zaoštrila kada je Parlament donio novi Zakon o čaju početkom 1773. godine. Tim zakonom je bilo predviđeno da Istočnoindijska kompanija, koja je imala velike zalihe čaja, prodaje taj čaj u američkim kolonijama uz plaćanje male carine. Tako bi Amerikanci dobili čaj po nižoj cijeni i izvukli bi Istočnoindijsku kompaniju iz finansijskih problema.¹³⁰ Ovaj plan nije bio prihvatljiv za Amerikance jer bi njime Kompanija stekla monopol na trgovinu čajem. Prve pošiljke čaja u američke luke su stigle u jesen iste godine i već na startu je bilo velikih problema pri iskrcavanju čaja. Najpoznatiji događaj u ovoj krizi je svakako čuvena Bostonska čajanka koja se dogodila 16. decembra 1773. godine. Neki pripadnici organizacije Sinovi slobode, na Adamsov prijedlog, prurušeni u Indijance, popeli su se na brodove u bostonskoj

¹²⁵ „No taxation without representation“

¹²⁶ Middlekauff, *The glorious cause*, 87-122.

¹²⁷ Isto, 161.

¹²⁸ Bailyn, *The ideological origins*, 112.

¹²⁹ Middlekauff, *The glorious cause*, 201.

¹³⁰ Bemford-Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, 123.

luci i bacili u more čaj u vrijednosti od 10.000 funti.¹³¹ Kao odgovor na ovakav čin Parlament je početkom 1774. godine donio niz zakona pod nazivom Prinudni zakoni,¹³² a koje su kolonisti prozvali Nepodnošljivim zakonima.¹³³ Najvažnija odredba je bila zatvaranje bostonske luke sve dok se ne namiri šteta koja je učinjena Bostonskom čajankom. Samouprava Massachusettsa je faktički ukinuta i kraljevski guverner je tim zakonima imao skoro neograničenu vlast. Također, u Boston su poslana 4 puka vojske.¹³⁴ Britanci su ovim mjerama željeli da izoluju Massachusetts od drugih kolonija i da ih umire, ali su samo proizveli kontraefekat. Dom građana Virginije je donio rezoluciju u kojoj se pozivaju ostale kolonije na zajednički kongres. Svaka kolonija, osim Georgie, je izabrala svog kandidata. Ukupno je bilo 56 delegata koji su se sastali u Philadelphiji 5. septembra 1774. godine čime je započeo Prvi kontinentalni kongres.

Washington je bio protivnik ovih zakona i u njegovim pismima se jasno može vidjeti njegov stav. U maju 1769. godine je iznio nekoliko rezolucija pred Dom građana. U tim rezolucijama napada zakone i iznosi mišljenje da se kolonije ne mogu oporezivati, a da nemaju svoje izabrane predstavnike u Parlamentu. Pozivao je i na bojkot britanske robe. Washington je protestovao i protiv Prinudnih zakona. Nazivao ih je „invazijom na naša prava i privilegije“.¹³⁵ U takvoj političkoj atmosferi je izabran za jednog od delegata Virginije na Prvom kontinentalnom kongresu.

Prvi kongres je zasjedao do kraja oktobra 1774. i donio je nekoliko važnih odluka. Prvo, dogovoren je bojkot sve britanske robe, i drugo poslali su peticiju kralju Georgeu III u kojem traže da se povuku Nepodnošljivi zakoni. Naposljetku je dogovoreno da se u slučaju odbijanja peticije sazove i Drugi kontinentalni kongres.¹³⁶ To se i dogodilo i u maju 1775. godine sa zasjedanjem je počeo Drugi kontinentalni kongres koji će raditi do kraja Rata za nezavisnost koji će ubrzo izbiti.

U Massachusettsu je Donji dom skupštine organizovao provincijski kongres i imenovao Komitet bezbjednosti na čelu sa John Hancockom. Britanska vojska je samo držala Boston, dok su se u ruralnim područjima milicije organizovale i spremale za sukob. General Thomas Gage je poslao grupu vojnika da razoružaju miliciju, ali je bostonski poduzetnik i

¹³¹ Middlekauff, *The glorious cause*, 218-219.

¹³² *Coercive Acts*.

¹³³ *Intolerable acts*.

¹³⁴ Bemford-Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, 124.

¹³⁵ Randall, *George Washington: A life*, 262.

¹³⁶ Middlekauff, *The glorious cause*, 230-241.

pripadnik Sinova slobode Paul Revere tokom noći odjahao i upozorio miliciju da Britanci dolaze. Sukob je započeo 19. aprila 1775. godine. Milicija je spremno dočekala britanske vojnike i kod Lexingtona se sukobila s njima. Britanci su uspjeli da unište municiju u Concordu, ali ih je milicija dočekala u zasjedi i ubila preko 200 vojnika.¹³⁷ Nakon ovih događaja više nije bilo povratka. Britanci su se odjednom našli u Bostonu pod opsadom. Američki rat za nezavisnost je počeo.

Britanska vlada je svojim nametanjem poreza odgurnula od sebe svojih trinaest kolonija. Ugledni ljudi iz Amerike su sve više smatrali da je nezavisnost jedino rješenje za njihove probleme. To su naposljetku i uspjeli ostvariti čime su raskinute sve državno-pravne veze između Velike Britanije i njenih nekadašnjih trinaest kolonija.

¹³⁷ Bemford-Parks, *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, 126.

George Washington u Američkom ratu za nezavisnost (1775.-1783.)

Drugi kontinentalni kongres se sastao u Philadelphiji 10. maja 1775. godine, a na isti dan su Benedict Arnold i Ethan Allen zauzeli graničnu utvrdu Fort Ticonderogu i iznenadili mali britanski garnizon. Zauzimanjem ove utvrde osvojena je važna strateška lokacija kako bi se Patriote mogli zaštititi od eventualnih britanskih napada iz Kanade.¹³⁸ U ovom periodu još se nije razmišljalo o nezavisnosti i zastupnici na Kongresu su smišljali načine kako izbjeći rat. Zastupnik koji je najviše zagovarao pomirenje je bio John Dickinson iz Pennsylvanije. Zastupnici iz Massachusettsa su sve više sumnjali da će do pomirenja doći. Kongres je postao svjestan činjenice da se milicije moraju staviti pod jedinstvenu komandu i zastupnik iz Massachusettsa, John Adams je predložio formiranje Kontinentalne armije na čijem čelu bi trebao biti proslavljeni pukovnik iz Virginije George Washington. To se i dogodilo 14. juna 1775. godine.¹³⁹¹⁴⁰ Britanci su samo 2 dana nakon ovoga pod vodstvom novog glavnokomandujućeg generala Sir Williama Howe, uspjeli ostvariti tešku, ali strateški važnu pobjedu izvan Bostona na Bunker Hillu, kojom bi se spriječilo ugrožavanje grada artiljerijom.

¹³⁸ Middlekauff, *The glorious cause*, 265.

¹³⁹ John Rhodehamel, *George Washington: The wonder of the age*, Yale University Press, New Haven 2017., 72.

¹⁴⁰ *To George Washington Esquire*

We reposing especial trust and confidence in your patriotism, conduct and fidelity² Do by these presents constitute and appoint you to be General and Commander in chief of the army of the United Colonies and of all the forces raised³ or to be raised by them and of all others who shall voluntarily offer their service and join the said army for the defence of American Liberty and for repelling every hostile invasion thereof And you are hereby vested with full power and authority to act as you shall think for the good and Welfare of the service.

And we do hereby strictly charge and require all officers and soldiers under your command to be obedient to your orders & diligent in the exercise of their several dut (es.) And we do also enjoin and require you to be careful in executing the great trust reposed in you, by causing strict discipline and order to be observed in th (e) army and that the soldiers are duly exercised an (d) provided with all convenient necessaries.

And you are to regulate your conduct in every respect by the rules and discipline of war (as herewith given you) and punctually to observe and foll (ow) such orders and directions from time to time as you shall receive from this or a future Congress of the said United Colonies or a committee of Congress for that purpose appointed.⁴

This Commission to continue inforce until revoked by this or a future Congress.

By order of the Congress

John Hancock President

The Papers of George Washington Digital Edition. Charlottesville: University of Virginia Press, Rotunda, 2008.
<https://rotunda.upress.virginia.edu/founders/default.xqy?keys=GEWN-print-03-01-02-0004>, 27.1.2019., 16:05

Nije sasvim jasno zašto je Washington prihvatio ovu funkciju, ali iz njegovih pisama se izvodi zaključak da je to učinio iz njegovog osjećaja dužnosti i časti.¹⁴¹

Kongres je u zadnjem pokušaju da izbjegne rat sastavio peticiju kralju Georgeu III koju su nazvali Peticija Maslinova grana.¹⁴² Kralj nije želio ni da je pročita i izdao je Proklamaciju o pobuni u avgustu 1775. godine u kojoj je kolonije proglasio u stanju pobune, a članovima Kongresa zaprijetio vješalima, ako ne prekinu pobunu.¹⁴³ Kongres je odlučio da se mora boriti pod svaku cijenu i kada su saznali da su Arnold i Allen osvojili Fort Ticonderogu naredili su im da izvrše invaziju na Kanadu. Kongres je računao na podršku francuskog stanovništva koji su prije malo više od decenije došli pod britansku vlast. Taj potez se pokazao kao potpuno pogrešan. Benedict Arnold je u bitci za Quebec bio potpuno poražen i morao se povući nazad do Fort Ticonderoge početkom 1776. godine.¹⁴⁴

George Washington je stigao u Cambridge izvan Bostona prvih dana jula 1775. godine. Najveći problem u početku sa kojim se susreo je bila izuzetno loša disciplina kod vojnika. Washington je težio ka evropskoj disciplini i do kraja 1775. godine uglavnom je težio da izgradi pravu vojsku. Iako je bio dobro upoznat sa vojnim doktrinama 18. stoljeća u ovom ratu Washington je te doktrine kršio na iznenađenje neprijatelja, od kojih je svakako najpoznatije vođenje vojnih kampanja zimi.¹⁴⁵ Do avgusta 1775. američke odbrane oko Bostona su bile napravljene po Washingtonovim željama, a u septembru je riješen problem manjka baruta, ali je izbio novi. Krajem godine je isticala regrutacija trupama iz Connecticuta i Rhode Islanda čime je dosta smanjena brojnost Washingtonove vojske. U međuvremenu je Massachusetts poslao još 5.000 ljudi, New Hampshire 2.000. Krajem 1775. je na raspolaganju imao oko 10.500 ljudi.¹⁴⁶ Sve vrijeme je vodio korespondenciju sa Kongresom u kojoj ih je obaviještavao da je za disciplinu, poslušnost i stvaranje vojske potrebno vremena. Opsada Bostona se nastavila do kraja godine bez rezultata. Amerikanci nisu mogli osvojiti Boston bez artiljerije. Zbog toga je Washington povjerio svom oficiru Henryu Knoxu iznimno težak i opasan poduhvat. Trebao je da artiljeriju iz Fort Ticonderoge dovuče do Bostona preko zime što je bilo skoro nemoguće s obzirom na vremenske uslove koji su vladali. U februaru 1776. su topovi stigli, a u martu Washington je naredio da se rasporede na Dorchester Heights, brdu koje se nalazi iznad grada. Howe je uvidjeo da je pokušaj probijanja opsade sada

¹⁴¹Rhodehamel, *George Washington: The wonder of the age*, 72-73.

¹⁴² *Olive Branch Petition*

¹⁴³ Francis D. Cogliano, *Revolutionary America 1763. – 1815.*, Routledge, New York 2005., 52.

¹⁴⁴ Middlekauff, *The glorious cause*, 293-299.

¹⁴⁵ Isto., 292.

¹⁴⁶ Rhodehamel, *George Washington: The wonder of the age*, 75.

uzaludan i 17. marta 1776. godine je napustio Boston. Uputio se u Novu Škotsku radi regrupiranja.¹⁴⁷ Washington je pretpostavio da će sljedeća meta Britanaca biti New York i sa svojim trupama se prebacio tamo. Ova godina će biti jedna od najtežih za Washingtona i njegovu neistreniranu vojsku. Nizom poraza ona je bila faktički pred raspadom, ali je Washington jednim smjelim i brilijantnim potezom uspio da podigne moral svojim razbijenim trupama.

Politička situacija početkom 1776. još uvijek nije bila pogodna za nezavisnost, barem kod većine zastupnika u Kontinentalnom kongresu. Samo mali broj njih je zagovarao nezavisnost, a najglasniji su bili predstavnici Massachusettsa John Adams i Samuel Adams. Jedan pamflet pod nazivom „Zdravi razum“¹⁴⁸ engleskog imigranta Thomasa Painea je imao najveći uticaj na stanovništvo. Paine je pamflet napisao jednostavnim jezikom koji je bio čitljiv svima i u njemu je zagovarao potpunu nezavisnost kolonija od Velike Britanije i navodio je argumente za to. Napadao je Monarhiju, aristokratske titule itd. U zaključku je rekao da bi Amerikanci trebali prihvatiti nezavisnost, a ne plašiti je se. Ovaj pamflet je postigao nezapamćen uspjeh i rasprodat je u nevjerovatnih 100.000 primjeraka. Zbog ovog pamfleta stanovništvo u svih 13 kolonija je sada zagovaralo nezavisnost što je Kongresu dalo odriješene ruke da djeluje po tom pitanju.¹⁴⁹ Sjeverna Carolina je bila prva koja je reagovala i u aprilu 1776. svojim zastupnicima je dala ovlasti da glasaju za nezavisnost u Kontinentalom kongresu. Sjevernu Carolinu je pratila Virginia, Massachusetts, Maryland itd. U junu je zastupnik Virginije, Richard Henry Lee, iznio Virginijsku rezoluciju pred Kongres. U toj rezoluciji bilo je naznačeno da su kolonije slobodne i nezavisne države i da ne duguju više nikakvu odanost britanskoj Kruni. Do kraja juna sve kolonije osim Pennsylvanije i New Yorka su odlučile podržati nezavisnost. Pennsylvania je naposljetku odlučila podržati nezavisnost, a New York je odlučio sačekati odluku vlastitih zakonodavnih tijela. Sredinom juna oformljen je tzv. Komitet petorice čiji je zadatak bio da sastavi Deklaraciju o nezavisnosti u kojoj bi se naveli razlozi zbog kojih se kolonije otcjepljuju od Velike Britanije. Komitet su sačinjavali Benjamin Franklin iz Pennsylvanije, John Adams iz Massachusettsa, Roger Sherman iz Connecticuta, Robert Livingston iz New Yorka i Thomas Jefferson iz Viriginije koji je ujedno bio i glavni autor teksta. Glasanje za nezavisnost u Kongresu je uslijedilo 2. jula kada su sve kolonije osim New Yorka, koji je odlučio biti suzdržan, glasale za

¹⁴⁷ Rhodehamel, *George Washington*, 79.

¹⁴⁸ *Common sense*.

¹⁴⁹ Cogliano, *Revolutionary America*, 57.

nezavisnost. Dva dana kasnije, 4. jula Kongres je usvojio tekst Deklaracije o nezavisnosti.¹⁵⁰¹⁵¹

Washington se nalazio u New Yorku kada je usvojena Deklaracija o nezavisnosti. Podržao je tu odluku i smatrao je da se ona trebala ranije donijeti. Također, kritikovao je zastupnike u Kongresu koji su željeli pomirenje s Britancima. Ovo je jasno vidljivo iz korespondencije Washingtona i Johna Hancocka.¹⁵²

U isto vrijeme stigao je William Howe sa vojskom i 2. jula je neometano okupirao Staten Island. Washington nije ništa poduzimao, a Howe je čekao pojačanja. Britanska vlada se suočavala sa problemom regrutacije pa je zbog toga morala angažovati znatan broj njemačkih plaćenika iz Hessena, a također su obećali slobodu svim robovima koji pobjegnu da se bore na strani Britanaca. Washington je svojim trupama pročitao Deklaraciju o nezavisnosti, a pobornici nezavisnosti su srušili statuu kralja Georgea III.¹⁵³ General Howe je okupio znatnu silu od 30.000 vojnika i bitka koja je uslijedila je bila najveća bitka u Američkom ratu za nezavisnost. Howe je krenuo sa svojim trupama na Long Island 22. avgusta i do kraja dana se na Long Island iskrcalo oko 15.000 vojnika. Washington je očekivao napad na Manhattan i tu je postavio većinu svojih trupa. Konačno, 26. avgusta Howe je napravio prvi potez. On je poslao rezervu koju je predvodio Henry Clinton da preko Jamaica prolaza priđe s leđa Amerikancima. Diverzija je bila uspješna jer je Washington glavninu svojih snaga koncentrisao na Howea. Britanski general je napao u rano jutro 27. avgusta, ali se u borbu ubrzo uključila i ranija pomenuta rezerva koja je napala Amerikance s krila i potpuno ih okružila. Washington je naredio povlačenje prema Brooklynu gdje se ukopao.¹⁵⁴ Washingtonova vojska je bila pred raspadom i Howe je mogao završiti rat baš u tom trenutku, ali umjesto da napadne razbijene američke snage u Brooklynu on je odlučio da ih okruži i stavi pod opsadu. Do 29. avgusta Washington je shvatio da je položaj na Long Islandu neodrživ i već sljedeći dan se povukao preko East Rivera. U samoj bitci za Long

¹⁵⁰ *We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty, and the pursuit of Happiness. That to secure these rights, Governments are instituted among Men, deriving their power from the consent of the governed, That whenever any form of Government becomes destructive to these ends, it is the Right of the People to alter or abolish it, and to institute new Government, laying its foundation on such principles and organizing its powers in such form, as to them shall seem most likely to effect Safety and Happiness.*

¹⁵¹ Cogliano, *Revolutionary America*, 60-61.

¹⁵² David McCullough, *1776.*, Simon & Schuster, New York 2005., 149-152.

¹⁵³ Rhodehamel, *George Washington: The wonder of the age*, 81.

¹⁵⁴ Middlekauff, *The glorious cause*, 331-334.

Island Amerikanci su pretrpili gubitke od 2.000 ljudi, a Britanci manje od 400.¹⁵⁵ Naredna 4 mjeseca će biti katastrofalna za Washingtona i njegovu vojsku. Kada je Howe shvatio da se Washington izvukao iz Brooklyna počeo je potjeru za njim i narednih nekoliko mjeseci Britanci su nizali uspjeh za uspjehom. Zauzeli su i New Jersey i 7. decembra su Amerikanci prešli rijeku Delaware u Pennsylvaniju. Washingtonove trupe su bile potpuno razbijene i borbeni moral je potpuno opao. Na raspoloženju u ovom trenutku je imao oko 3.000 ljudi. Čak je i Washington 18. decembra napisao da misli da je igra gotova.¹⁵⁶ U narednih sedam dana stanje će se znatno popraviti. Washington je skovao plan koji bi se donekle mogao nazvati i očajničkim potezom. Britanci su se pripremili za zimu i završili s vojnim kampanjama za tu godinu. Ostavili su garnizon plaćenika iz Hessena da čuvaju Trenton u New Jerseyu. Washington je okupio svoje ljude i na Badnje večer 1776. je prešao rijeku Delaware u New Jersey. Napao je Hesijance u Trentonu, potpuno ih iznenadio i zarobio je oko 1.000 plaćenika. Nekoliko dana kasnije, 3. januara 1777. godine, porazio je i britanski garnizon u Princetonu. S ove dvije iznenađujuće pobjede Britanci su se povukli iz većeg dijela New Jerseya i Washington se utaborio tu zimu u Morristownu u New Jerseyu.¹⁵⁷ S ove dvije pobjede vratio se moral Washingtonu i njegovim trupama, ali i 1777. je za Washingtona bila poprilično tmurna, dok je na drugom frontu jedna američka pobjeda donijela jakog saveznika.

Britanci će tokom 1777. poduzeti ofanzive na dva fronta. General John Burgoyne je dobio naređenje iz Londona da krene iz Kanade sa svojim trupama Lojalistima iz Montreala kroz doline Champlaina i Hudsona i da se spoji sa trupama iz New Yorka. Ovim manevrom bi se Nova Engleska izolovala od ostatka kolonija čime bi rat bio brže okončan. William Howe je sebi za cilj postavio osvajanje Philadelphije jer je mislio da će osvajanjem glavnog grada moral pobunjenika potpuno opasti. Krenuo je sa 13.000 ljudi 23. jula. Ovoga puta nije išao kopnenim putem preko New Jerseya, već je iskoristio britansku nadmoć na moru i iskrcao se u zaljevu Chesapeake 40-ak kilometara od Philadelphije. Kongres je napustio grad dok su Lojalisti sa nestrpljenjem čekali dolazak britanskih trupa. Washington je pokušao da zaustavi britansko napredovanje, ali je poražen kod Brandywine Creeka 11. septembra. Philadelphia je osvojena 26. septembra. Washington je napao, ali je ponovo bio poražen kod Germantowna 4. oktobra.¹⁵⁸ Iako je Howe bio izuzetno uspješan i nizao je pobjede nije uspio da uništi Kontinentalnu armiju koja se uvijek uspjela povući i reorganizovati. S druge strane, Sjeverna

¹⁵⁵ Cagliano, *Revolutionary America*, 67.

¹⁵⁶ Edward G. Lengel, *This glorious struggle: George Washington's Revolutionary war letters*, HarperCollins, New York 2007., 79.

¹⁵⁷ Cagliano, *Revolutionary America*, 68. – 69.

¹⁵⁸ Middlekauff, *The glorious cause*, 371. – 380.

kampanja Johna Burgoynea je započela 14. juna 1777. godine i ubrzo je osvojena Fort Ticonderoga 6. jula. Burgoyne je želio da osvoji Albany u New Yorku, ali je naišao na brojnije Amerikance koji su imali oko 20.000 ljudi naspram njegovih 8.000. Amerikance su predvodili Horatio Gates i Benedict Arnold. Nizom napada uspjeli su najterati Burgoynea na povlačenje kojem su očajnički bila potrebna pojačanja. Ta pojačanja iz New Yorka nisu stigla jer su već bili poslani da pomognu Howeu pri borbama za Philadelphiju. Benedict Arnold je izvojevao sjajnu pobjedu nad Britancima kod Freeman's Farma i poslao je Gatesu pojačanje. Njegova vojska je sada brojala oko 11.000 ljudi i Burgoyne se povukao sa svojom vojskom na Saratogu. Gates ga je okružio, za Burgoynea nije bilo izlaza i predao se 12. oktobra 1777. godine.¹⁵⁹ Zarobljeno je 6.000 britanskih vojnika što je do tada bila najveća američka pobjeda u ratu koja je označila njegovu prekretnicu jer su početkom sljedeće godine Amerikanci dobili moćnog saveznika, Francusku. Washington je poslao pojačanja Gatesu, ali je on bio okupiran borbama oko Philadelphije. Gates je bio odlikovan od strane Kongresa, ali nije spomenuo Arnolda koji je odigrao i glavnu ulogu u britanskom porazu jer je u septembru izvojevao veliku pobjedu nad Britancima kod Freeman's Farma. Upravo ovo zapostavljanje od strane Kongresa je možda i natjeralo Arnolda da promijeni stranu 1780. godine.

George Washington se te zime povukao u Valley Forge koji se nalazio 20-ak kilometara od Philadelphije. Zima je bila poprilično surova i hiljade američkih vojnika je umrlo od smrzavanja, gladi i bolesti. Tokom ove zime oko 3.000 američkih vojnika je proglašeno nespremim za službu. Hrane nije bilo danima i higijenski uslovi su bili katastrofalni. Oružja je također manjkalo, a povrh svega harale su male boginje i tifus. Zbog tih bolesti Washington je naredio da se njegovi vojnici vakcinišu. To je znatno smanjilo smrtnost jer prije vakcinisanja na hiljadu vojnika 150 ih je umiralo od boginja, a poslije samo 2 na hiljadu.¹⁶⁰ Iste zime u Valley Forge je stigao pruski general baron Friedrich Wilhelm von Steuben. On je započeo sa treningom američkih trupa i za nekoliko mjeseci ih je uspio pretvoriti u profesionalnu vojsku naučivši ih kako se boriti bajonetama, brže ispaljivati iz puški itd. U Kontinentalnu armiju je uveo striktnu disciplinu, redovno vježbanje i strogu obuku.¹⁶¹ Nakon njegove obuke američka vojska je bila znatno profesionalnija i više je ličila na pravu vojsku.

¹⁵⁹ Cagliano, *Revolutionary America*, 70.

¹⁶⁰ Peter Young, *George Washington's Army*, Hippocrene Books, New York 1972., 8.

¹⁶¹ Parry, Allison, *The real Geoge Washington*, 311.

Nakon što je u Pariz stigla vijest da su Amerikanci savladali Britance kod Saratoge formalno je sklopljen savez između Francuske i Sjedinjenih Američkih Država u februaru 1778. godine i Francuska je objavila rat Velikoj Britaniji. Španija se uključila u rat na strani Francuske, a ne SAD-a 1779., a Holandija je objavila rat Britaniji 1780. Do tada su Francuzi slali oružje i pomoć i mnogi francuski dobrovoljci su učestvovali na američkoj strani od kojih je najpoznatiji markiz de Lafayette. Još evropskih dobrovoljaca je učestvovalo na američkoj strani, a jedan od najpoznatijih je bio Poljak Tadeusz Koszciuszko koji će kasnije podići ustanak protiv Rusa u Poljskoj. Washington je vijesti o francuskom ulasku u rat čuo 30. aprila 1778. godine i u pismu Kongresu je izjavio da nikada nije osjećao veću radost u životu.¹⁶² U isto to vrijeme Howe je zatražio da se povuče s mjesta glavnokomandujućeg, a u maju 1778. na njegovo mjesto je postavljen general Sir Henry Clinton. On je oštro napadao Howea jer je imao mnogo prilika da završi rat, ali nije nijednom uspio da odlučno pobijedi Amerikance. Clintonov prvi potez je bio da evakuira Philadelphiju koja se pokazala kao potpuno bezvrijedna u vojnim planovima. U junu 1778., Clinton je prešao Delaware i kretao se sa svojim trupama preko New Jerseya.

Washington je saznao za to i odlučio je da napadne Britance. Napao ih je kod Monmoutha 28. juna, ali Washingtonov oficir Charles Lee nije izvršio naređenja da striktno drži formaciju i Clinton je napao. Lee je počeo s povlačenjem. Washington je ponovo organizovao trupe i naredio je napad s dva puka. Britanci su u isto vrijeme uzvratili svojim napadom i započela je bitka u kojoj su Britanci izgubili više ljudi i krajem dana su se odlučili povući da ne trpe dodatne gubitke. Washington je naredio juriš na Britance koji su se povlačili, ali je Britance od potpunog poraza tog dana spasila noć.¹⁶³ Britanci su pretrpili gubitke od 1200 ljudi, a Amerikanci od 200-300. Washington je u pismima Kongresu hvalio snagu svoje vojske koja je djelovala po prvi put kao jedna profesionalna sila.¹⁶⁴ Bitka je završena strateškim remijem, jer Washington nije uspio u svojoj nakani da iznenađujućim napadom savlada Britance, a Clinton se uspio povući do New Yorka odakle je do kraja rata komandovao operacijama. Bitka kod Monmoutha je bila posljednja velika bitka na sjeveru u toku rata i posljednja Washingtonova u ratu do odlučujuće opsade Yorktowna u oktobru 1781. godine. Charles Lee je izveden pred vojni sud koji ga je osudio za oglašivanje na direktne naredbe i suspendovan je na godinu dana. Fokus ratnih operacija se narednih godina

¹⁶² Lengel, *This glorious struggle*, 151-152.

¹⁶³ Parry, Allison, *The real George Washington*, 326-328.

¹⁶⁴ Lengel, *This glorious struggle*, 155-160.

premjestio na jug. Washington je svoj štab do kraja rata imao u White Plainsu u New Yorku odakle je motrio Clintona.

Henry Clinton je želio promijeniti strategiju i glavna ratna zbivanja pomjeriti na jug jer je od špijuna saznao da se na jugu nalazi veliki broj Lojalista. Izdao je naređenje Archibaldu Campbellu da zauzme najveći grad u Georgiji, Savannahu. Već 29. decembra 1778. godine Campbell je s lakoćom zauzeo ovaj grad, a ubrzo su zauzeli i ostatak Georgije. Time su uspostavili solidnu bazu za nastavak operacija na jugu. Prvu polovinu 1779. Washington je proveo posmatrajući Clintona u New Yorku, ali borbi nije bilo do jula 1779. godine kada se sukobila mala američka straža sa britanskom izvidnicom. Zima 1779.-1780. je bila jedna od najtežih, možda i teža od one u Valley Forgeu. Rekrutacije su isticale, dezertiranja su bila učestala, bolesti, glad itd. Washington je upozoravao Kongres da učine nešto i da snadbjevaju vojsku u suprotnom sve će biti izgubljeno.¹⁶⁵ Tu zimu je Washington proveo u Morristownu u New Jerseyu i ljudi su masovno umirali od smrzavanja i gladi. Washington je rekao da je ta zima najekstremnija stvar koja se desila njemu i njegovoj vojsci.¹⁶⁶ Teškoće su se nastavile i tokom 1780. godine zbog ekonomske krize kada je skoro kolabirao nacionalni monetarni sistem. Novac nije imao skoro nikakvu vrijednost, a još su i Britanci slali tone krivotvorenog novca i time praktički uništili američku ekonomiju. Vojska je bila najteže pogođena jer nisu mogli kupiti hranu i potrepštine bezvrijednim novcem kojeg niko nije htio. Washington je rekao da puna kola novca ne mogu kupiti puna kola potrepština.¹⁶⁷ Ove dvije godine u kojima Washington nije imao sukoba na bojnopolju, imao je na drugim poljima, ali i pored svih nedaća uspio je održati svoju vojsku na okupu.

Clinton je u potpunosti pokrenuo svoj južni plan. Stigao je u Charleston u Južnoj Carolini u februaru 1780. godine. U maju je konačno uspio slomiti američki otpor i osvojiti ovaj grad. Pritom je zarobio 5.500 američkih vojnika, što je bila najveća katastrofa za Amerikance u ratu.¹⁶⁸ Bojeći se da će Washington i Francuzi napasti New York, u junu je požurio nazad, a zadužio je lorda Cornwallisa da predvodi trupe na jugu. Kongres je na jug poslao Horatio Gatesa, pobjednika kod Saratoge da se sukobi sa Cornwallisom. Gates je doživio katastrofalan poraz 16. avgusta 1780. godine kod Camdena u Južnoj Carolini.¹⁶⁹ Ovaj poraz je otvorio Britancima put za invaziju u Sjevernu Carolinu. Do kraja godine i većinu

¹⁶⁵ Lengel, *The glorious struggle*, 194-195.

¹⁶⁶ Parry, Allison, *The real George Washington*, 346.

¹⁶⁷ Isto, 349.

¹⁶⁸ Cagliano, *Revolutionary America*, 72.

¹⁶⁹ Middlekauff, *The glorious cause*, 434.

naredne 1781. na jugu su se vodile uglavnom gerilske borbe. Washington je sada postavio generala Nathanaela Greenea da predvodi trupe na jugu i on je stalnim napadima i brzim povlačenjima iscrpljivao britansku vojsku. Jedna od najvažnijih pobjeda Amerikanaca je uslijedila 17. januara 1781. kada su pod vodstvom Daniela Morgana teško porazili Britance u bitci kod Cowpensa, a nakon toga još jedan udarac Britancima je zadao Greene 15. marta u sukobu kod Guilford Courthousea. Iako je Cornwallis nominalno bio pobjednik kod Guilforda, to je bila Pirova pobjeda jer je imao dvostruko više gubitaka od Greenea. Nakon ove bitke Cornwallis je odlučio da se povuče u Virginiju i utvrdi u Yorktownu gdje je mislio da će ga mornarica snabdjevati bez problema. Međutim, sve njegove nade su pale u vodu kada je 5. septembra francuska mornarica pod vodstvom admirala De Grassea porazila britansku flotu i preuzela dominaciju u zaljevu Chesapeake¹⁷⁰ što je značilo da je Cornwallis zarobljen s mora i da se neće moći snabdjevati.

Washington je u 1780. pretrpio veliki udarac kada je jedan od njegovih najsposobnijih oficira, Benedict Arnold, prebjegao Britancima. Mnogo je teorija zašto je to uradio, ali misli se da je to zbog konstantnog ignorisanja od strane Kongresa, nedostatka promaknuća i umanjivanja njegovih uspjeha. Nakon izdaje Arnolda, Washington je i dalje bio u White Plainsu u New Yorku. Tokom 1781. stanje se na tom frontu nije bitnije promijenilo, ali kada je čuo da je Cornwallis zarobljen u Yorktownu odlučio je reagovati zajedno sa francuskim generalom de Rochembaeuom. Vještim manevrom je zbunio Clintona u New Yorku i neopažen se zaputio ka Yorktownu. Kada je stigao u Virginiju, u septembru 1781., na raspolaganju je imao 17.000 vojnika. Potpuno su Amerikanci i Francuzi okružili Yorktown i lord Cornwallis nije imao drugog izbora nego da se preda 17. oktobra 1781. godine.¹⁷¹ Yorktown predstavlja odlučnu pobjedu u Američkom ratu za nezavisnost i kraj britanskih nadanja da pokori svojih 13 kolonija. George Washington, iako mnogo puta teško poražen, uvijek je izvlačio lekcije iz svojih poraza i naporno je radio da bi to sve bilo okrunjeno veličanstvenom pobjedom kod Yorktowna.

Yorktown je ujedno bio i posljednja bitka na američkom tlu u ovom ratu, ali su se sukobi nastavili na drugim dijelovima svijeta. Španija je bezuspješno pokušavala osvojiti Gibraltar, a Francuzi, osim vraćenih nekih posjeda na Karibima nisu uspjeli ništa značajnije

¹⁷⁰ Cagliano, *Revolutionary America*, 73. – 74.

¹⁷¹ Dave R. Palmer, *George Washington's military genius*, Regnery Publishing, Washington D.C. 2012., 176-177.

da učine. Samo su još više ispraznili svoju kasu što će naposljetku dovesti i do Francuske revolucije i svrgavanja monarhije.

Vijesti o Cornwallisovoj predaji su stigle u London krajem novembra 1783. Vigovci, koji su bili opozicija, su predložili glasanje za prekid rata. To je učinjeno iz razloga što je rat sve više financijski iscrpljivao britansku državnu kasu. Parlament je proglasio prekid ratnih operacija u Americi u februaru 1782. i počeli su mirovni pregovori. Američki pregovarači su bili Benjamin Franklin, John Adams, John Jay i Henry Laurens. Konačni mirovni ugovor je potpisan 23. septembra 1783. u Parizu. Velika Britanija je priznala nezavisnost 13 kolonija i dala im teritoriju istočno od rijeke Mississippi, a Francuska je dobila nazad neke otoke na Karibima koje je ranije izgubila i vratila je Senegal. Španija je dobila nazad Menorku i istočnu Floridu. Holandija je mir potpisala 1784. i mir je bio vrlo povoljan po Britance koji su pobijedili Holandane.¹⁷² Zadnje britanske trupe su napustile Charleston, Savannahu i New York krajem 1783. godine.

Iz ovog rata George Washington je izašao kao apsolutni heroj u očima svih Amerikanaca, ali na vrhuncu svoje slave povukao se i još jednom je htio da uživa u mirnom farmerskom životu. Iako je više puta bio poražen i trpio strašne gubitke, Washington je smatran herojem jer je uspio održati vojsku na okupu i što se, pored svih problema, nikada nije predao i što je sa svojim vojnicima prolazio kroz sve nevolje. Sudbina ni ovaj put nije dala da se Washington povuče jer je u narednoj deceniji kreirao sistem vlasti na kojem i danas počivaju Sjedinjene Američke Države.

Američki rat za nezavisnost je umnogome promijenio globalnu kartu. Po prvi put u historiji kolonija je digla oružani ustanak protiv matice i američkim primjerom su se u narednim decenijama vodile španske kolonije u Južnoj i Centralnoj Americi i robovi na Haitiju.

¹⁷² Anderson, *Evropa u osamnaestom veku*, 379-380.

George Washington u Ustavotvornoj skupštini

George Washington je nakon evakuacije Britanaca iz New Yorka krajem 1783. godine učinio jednu stvar koja ga je učinila besmrtnim u očima svih američkih patriota. Iako je bilo prijedloga u vojsci da se Washington okruni za kralja Amerike što je on kategorički odbio,¹⁷³ on je 23. decembra 1783. godine na ceremoniji u Annapolisu u Marylandu pred kongresmenima pročitao tekst svoje ostavke¹⁷⁴ i zaputio se na Mount Vernon. Generalno mišljenje o ovom potezu je takvo da skoro svi američki historičari ovo smatraju najvećim Washingtonovim činom. Iako je lahko mogao biti vojni diktator, ovim je pokazao svoja republikanska uvjerenja i vjeru u novu državu. Želio je opet da u miru živi na svome posjedu, ali splet događaja je Washingtona vratio na veliku scenu nekoliko godina kasnije.

Sjedinjene Američke Države su u ovom periodu bile savez 13 nezavisnih država koje je na okupu zajedno držala slaba i neefektivna centralna vlada, Kongres konfederacije. Još tokom rata 1777. godine, 13 država je sklopilo sporazum pod nazivom Ugovor o Konfederaciji. Upravo će ovaj dokument služiti kao prvi Ustav Sjedinjenih Američkih Država nekih desetak godina. Nakon što je Ugovor odobren u Kongresu, svaka država je ratifikovala dokument. Konačno je stupio na snagu 1. marta 1781. godine kada su ga ratifikovale svih 13 država. Glavna ideja Ugovora je bila da zaštiti nezavisnost i suverenitet država. Po tom dokumentu centralna vlada je predviđena da bude slaba i da ne ugrožava nezavisnost svake od država.¹⁷⁵ Kongres po Ugovoru nije imao pravo da oporezuje, ali je mogao štampati papirni novac. Države su također izdavale svoj novac što je urušilo Kontinentalnu valutu i dovelo do

¹⁷³ Parry, Allison, *The real George Washington*, 416.

¹⁷⁴ *Mr. President: The great events on which my resignation depended having at length taken place, I have now the honor of...presenting myself before [Congress] to surrender into their hands the trust committed to me, and to claim the indulgence of retiring from the service of my country.*

Happy in the confirmation of our independence and sovereignty and pleased with the opportunity afforded the United States of becoming a respectable nation, I resign with satisfaction the appointment I accepted with diffidence—a diffidence in my abilities to accomplish so arduous a task, which, however, was superseded by a confidence in the rectitude of our cause, the support of the supreme power of the union, and the patronage of Heaven.

The successful termination of the war has verified the most sanguine expectations, and my gratitude for the interposition of Providence, and [for] the assurance I have received from my countrymen, increases with every review of the momentous contest. Lengel, *This glorious struggle*, 288-289.

¹⁷⁵ Cagliano, *Revolutionary America*, 90.

velike financijske nestabilnosti u Konfederaciji. Nakon rata su svih 13 država bile u velikim dugovima i počele su oporezivati svoje građane. Najveći porezi su bili u Massachusettsu i između 1780. i 1786. država je skupila skoro dva miliona funti od oporezivanja.¹⁷⁶ Porezima su najviše bili pogođeni farmeri koji nisu imali kovanog novca da ispune sve te zahtjeve koje je država nametala. Do 1786. stanje u ruralnom Massachusettsu je bilo napeto. Raslo je nezadovoljstvo i demonstracije su bile učestale. Stanje je kulminiralo kada je ratni veteran Daniel Shay sa grupom pristaša zatvorio sudove u Springfieldu u Massachusettsu u septembru 1786. godine. Shaysova pobuna je ugušena u januaru 1787. od strane milicije i novi guverner John Hancock je pomilovao većinu pobunjenika. Svi ovi događaji i nezadovoljstvo su nagnali političare u 13 država da se dogovore o promjeni Ugovora o Konfederaciji. Mnogi su smatrali da je potrebna jača centralna vlada i da SAD budu uređene po federalnom principu.

George Washington je zagovarao takvo mišljenje. On se nakon podnošenja ostavke vratio na Mount Vernon gdje je uživao u lagodnijem životu. Ostao je u kontaktu sa Laffayetteom s kojim je vodio aktivnu korespondenciju.¹⁷⁷ Kroz Washingtonova pisanja se može zaključiti da je u ovom periodu bio malo depresivan zbog činjenice da je već u svojim 50-im godinama i da su njegovi mlađi štićenici umirali.¹⁷⁸ Ipak, Washington nije sjedio prekrštenih ruku i naložio je Richardu Varicku da sakupi svu njegovu ratnu korespondenciju, što je ovaj nakon nekog vremena i učinio. Sva njegova pisma su sakupljena u 28 tomova što predstavlja jednu od najvažnijih kolekcija Washingtonovih ličnih spisa. U ovom periodu Washington je nastavio s proširivanjem Mount Vernona i tokom 1786. godine radovi su kompletirani. Također je obilazio svoje posjede na zapadu i zatekao je nekoliko porodica koji su se bespravno naselili tu. Washington im je ponudio opciju da mu plate ili da se odsele.¹⁷⁹ Imao je ideje da pokrene izgradnju kanala koji bi spajao rijeke Potomac i Ohio, ali do toga nije nikada došlo.¹⁸⁰ Washington je smatrao da je konfederativno uređenje neodrživo i da je potrebna jača centralna vlada što se jasno može zaključiti iz njegovih pisama Richardu Henryu Leeju.¹⁸¹ Svim državama je nakon Shaysove pobune postalo jasno da se nešto mora mijenjati, pa je zbog toga sazvan sastanak u Philadelphiji za proljeće 1787. godine da se razgovara o promjenama Ugovora o konfederaciji. Washington je u decembru izabran da vodi

¹⁷⁶ Cagliano, *Revolutionary America*, 93.

¹⁷⁷ Randall, *George washington: A life*, 410.

¹⁷⁸ Ellis, *His excellency George Washington*, 137.

¹⁷⁹ Ferling, *The ascent of George Washington*, 227.

¹⁸⁰ Flexner, *Washington: The indispensable man*, 196.

¹⁸¹ Cagliano, *Revolutionary America*, 97.

delegaciju Virginije. Isprva je odbio, ali nakon ubijeđivanja od strane Jamesa Madisona i Henrya Knoxa prihvatio je tu čast.¹⁸²

Federalna skupština, kako je taj sastanak prvobitno nazvan, započeo je 17. maja 1787. godine. Uz Washingtona, delegaciju Virginije je činio još i mladi James Madison. Prvi akt ove skupštine je bilo postavljanje Georgea Washingtona za predsjednika skupštine na prijedlog Benjamina Franklina.¹⁸³ Washington je iznio mišljenje da je potrebna nacionalna skupština i jaka centralna vlada i da će to okončati Američku revoluciju.¹⁸⁴ Tokom zasjedanja iznešena su dva glavna plana. To su bili Virginia plan Jamesa Madisona i New Jersey plan Williama Patersona. Madisonov je podrazumijevao stvaranje dvodomnog Kongresa gdje bi se zastupnici birali prema broju stanovnika, što je značilo da bi veće države imale većeg uticaja na politička zbivanja. Ovom prijedlogu su se protivile manje države koje su tražile alternativu i zbog toga je Paterson kreirao svoj plan. Po njegovom planu Kongres bi bio jednodoman, a svaka država bi imala jedan glas bez obzira na svoju veličinu. Prvi plan je svakako favorizovao Virginiju i druge velike države, a drugi je stavljao manje države na jednaku razinu, iako su ukupno činile 25 % od ukupnog stanovništva. Pošto se u julu došlo do zastoja u raspravi predložen je kompromis. Roger Sherman i Oliver Ellsworth, zastupnici Connecticuta su predložili Madisonov plan uz malu izmjenu. U Gornjem domu bi svaka država imala jedan glas bez obzira na broj stanovnika, a u Donjem bi se zastupnici birali na osnovu broja stanovnika. Nakon rasprave, ovaj prijedlog je konačno usvojen 23. jula. Nakon još nekih sitnijih rasprava i modifikovanja ovog dogovora, konačno je 17. septembra usvojen Ustav Sjedinjenih Američkih Država.¹⁸⁵ Ustavom je garantirana jaka federalna vlada gdje je moć podijeljena na tri grane: Kongres, predsjednika i sudstvo. Predsjednik je imao pravo veta na zakone izglasane u Kongresu, a da predsjednik ne bi mogao zloupotrijebiti veto Kongres je mogao nadjačati predsjednika dvotrećinskom većinom u oba doma. Vrhovni sud je imao zadatak da štiti Ustav. Po Ustavu, federalna vlada je imala veću moć od država. Ona je vodila vanjske poslove, odbranu, trgovinu i monetarnu politiku, a ostalo je prepušteno državam. Što se tiče ropstva, to je također ostavljeno državam, ali je s robovlasnicima napravljen kompromis, jer je predviđeno da se odbačeni robovi moraju vratiti u državu iz koje su pobjegli.¹⁸⁶ Zbog toga što je kreirana jaka federalna vlada postojala je bojazan da će države odbiti ratifikovati Ustav. Ta bojazan je bila opravdana jer je antifederalistička struja bila jaka

¹⁸² Chernow, *Washington: A life*, 220.

¹⁸³ Cagliano, *Revolutionary America*, 104-106.

¹⁸⁴ Alden, *George Washington: A biography*, 221.

¹⁸⁵ Clifford, et.al, *The enduring vision*, 179.

¹⁸⁶ Isto, 181.

u svim državama i oni su smatrali da se Ustavom ukidaju slobode država. Štampa je bila na federalističkoj strani i glavni argument im je bio da Ustav ne može ugrožavati slobode, jer da ugrožava da li bi ga podržavali George Washington i Benjamin Franklin. Prva država koja je ratifikovala Ustav je bio Delaware 7. decembra 1787. godine. Ustav je službeno stupio na snagu kada ga je ratifikovala deveta država New Hampshire 21. juna 1788. godine. Do tog trenutka dvije najveće države Virginia i New York nisu ratifikovale Ustav jer je opozicija bila najjača baš tu. U Virginiji je Ustav usvojen tijesnom većinom od 53 % 25. juna 1788., a u New Yorku je to učinjeno uz još manju razliku 26. jula iste godine gdje je bilo 30 glasova za i 27 protiv.¹⁸⁷ Posljednje dvije države koje su ratifikovale Ustav su bile Sjeverna Carolina u novembru 1789. i Rhode Island u maju 1790. godine.

George Washington se tokom zasjedanja Skupštine nije puno miješao u raspravu, ali su ga svi zastupnici smatrali odlučnim i jakim liderom. Često je van zasjedanja savjetovao delegate o određenim pitanjima. Washingtonov glavni cilj je bio sačuvati Uniju. Kada je Skupština izglasala Ustav, Washington se nije javno očitovao o ratifikaciji niti je lobirao za istu. U svojim privatnim spisima i korespondenciji sa Lafayetteom je jasno izražavao svoje mišljenje o Ustavu i smatrao je da je neophodno da sve države ratifikuju Ustav da ne bi zapali u anarhiju.¹⁸⁸ Kada je bilo nejasno da li će Virginia glasati za Ustav, Washington nije imao dileme da li će se usvojiti. Tijesnom većinom je to i učinjeno. Washington je ovu vijest dočekao s uzbuđenjem i naglasio je da je to pobjeda razuma nad silom.¹⁸⁹

Usvajanjem Ustava je počela nova era razvoja mlade države i upravo je George Washington zbog svog uticaja i popularnosti uveliko doprinio ovakvom ishodu. Iako on javno nije ništa govorio, štampa je to uporno naglašavala i doprinijela je pozitivnom ishodu. Naredni period je obilježilo formiranje najprepoznatljivije institucije Sjedinjenih Američkih Država, a to je institucija predsjednika u čijem je formiranju glavnu ulogu igrao George Washington.

Ustavotvorna skupština je svakako jedan od najvažnijih događaja u američkoj historiji. Na njoj je raspravljano o budućem uređenju države i značajna je iz razloga što je stvorila američki Ustav i sistem vlasti kakav se i danas poznaje.

¹⁸⁷ Clifford, et.al *The enduring vision*, 183.

¹⁸⁸ Bill Bailey, *The wisdom of George Washington*, The Federalist Papers, New York 2012., 188-189.

¹⁸⁹ Parry, Allison, *The real George Washington*, 556.

Predsjednik George Washington (1789.-1797.)

Nakon ratifikovanja Ustava, Washington je opet želio da ostatak života provede mirno na svojoj plantaži. Pritisak javnosti na njega da preuzme čelo države je bio izuzetno jak. Washington je u početku odolijevao tim pritiscima pravdajući se svojim godinama i krhkim zdravljem. Ali zbog nagovora Alexandera Hamiltona počeo je da ublažava svoj stav rekavši da bi prihvatio predsjedničku čast ako bi mu bila ukazana. Prvi predsjednički izbori u historiji Sjedinjenih Američkih Država su se održali početkom januara 1789. godine kada je 11 država Unije odabralo svoje elektore koji su svoje glasove poslali Kongresu kako je bilo predviđeno Ustavom.¹⁹⁰ Kongres je započeo s brojanjem glasova 6. aprila. Utvrđeno je da je George Washington jednoglasno izabran za predsjednika, a za potpredsjednika John Adams. Washington je nekoliko dana ranije saznao da će najvjerojatnije biti izabran za predsjednika i u pismu Henry Knoxu izjavljuje da se osjeća kao da ga vode na pogubljenje i da nema političke vještine da vodi državu, ali da je spreman da preuzme taj teret na sebe.¹⁹¹ Sekretar Kongresa Charles Thomson je obavijestio Washingtona o rezultatu glasanja. Washington je 18. aprila krenuo put New Yorka koji je bio prijestolnica i na putu je prošao kroz Baltimore, Philadelphiju i Wilmington i u svakom gradu mu je bio priređen svečani doček. Konačno 23. aprila je stigao u New York i sedam dana kasnije je položio zakletvu kao prvi predsjednik Sjedinjenih Američkih Država. Zakletvu je čitao kancelar New Yorka Robert Livingston.¹⁹² Nakon polaganja zakletve Washington je dodao riječi „tako mi Bog pomogao“¹⁹³ što će do danas ostati praksa kod svih američkih predsjednika. Poslije toga je uslijedio govor kojeg je Washington pročitao gotovo nečujno. U njemu je govorio kako nije tražio ovaj položaj i da njegov mandat neće biti obilježen međustranačkim sukobima¹⁹⁴ što će se kasnije baš dogoditi. Za rezidenciju je izabrao kuću na East Sideu. Tokom 1789. godine glavna Washingtonova briga je bilo sastavljanje vlade. Kongres je u ljeto 1789. kreirao Ministarstvo vanjskih poslova koje će biti preimenovao u Državni sekretarijat. Postojali su još Ratni sekretarijat i Ministarstvo finansija. Na nešto nižem nivou su bile pozicije Državnog pravobranioca koji bi savjetovao predsjednika oko Ustavnih pitanja i Generalni upravitelj pošte. Za razliku od

¹⁹⁰ Parry, Allison, *The real George Washington*, 562.

¹⁹¹ <https://www.shapell.org/manuscript/george-washington-letter-presidency-death-sentence/>, 28.12.2018., 22:35

¹⁹² John Ferling, *The first of men: A life of George Washington*, Oxford University Press, New York 1988., 372.

¹⁹³ Alden, *George Washington: a biography*, 236.

¹⁹⁴ Ferling, *The first of men: A life of George Washington*, 373.

Ugovora o konfederaciji, sve ove pozicije su sada pripadale izvršnim organima vlasti.¹⁹⁵ Washington je odlučio da ove funkcije ispuni ljudima sa kojima je dobro surađivao tokom rata. Za Ratnog sekretara postavio je dobro poznatog i dokazanog Henrya Knoxa. Za ministra finansija Washington je prvobitno htio Roberta Morrisa, ali je on odbio i preporučio mu je Alexandera Hamiltona što je Washington uvažio. Hamilton će postati vremenom neslužbeni Washingtonov premijer. Na mjesto Državnog sekretara Washington je postavio glavnog autora Deklaracije o nezavisnosti Thomasa Jeffersona. Jefferson je oklijevao, ali je u martu 1790. godine prihvatio svoju novu funkciju.¹⁹⁶ Washington je ovim formirao svoj Kabinet savjetnika od kojih je tražio savjete po raznim pitanjima i time je faktički kreirao instituciju predsjednika SAD-a kako se i danas poznaje. Washington nije imao grupne sastanke sa svojim Kabinetom već se sa svima sastajao pojedinačno i uvažavao je njihova mišljenja o raznim pitanjima i na osnovu njih je donosio svoje odluke.

Washington je prvih mjeseci nakon polaganja zakletve imao velikih zdravstvenih problema. U junu je bolovao od groznice i otkriven mu je veliki tumor na lijevoj butini koji je uklonjen hirurškim zahvatom.¹⁹⁷ Ubrzo se Washington potpuno oporavio i na jesen je putovao po državama Nove Engleske, a 1792. je obilazio južne države.¹⁹⁸

Unutrašnja politika Washingtonove administracije se najviše bazirala na jačanju položaja Federalne vlade. Antifederalisti su smatrali da Ustav krši slobode državama i pojedincima i zbog tog razloga James Madison je sastavio ustavne amandmane kojima se garantuju lične slobode poput slobode govora, vjeroispovijesti, prava na nošenje oružja itd. Kongres je usvojio 12 amandmana 25. septembra 1789., a do decembra 1791. 10 od 12 amandmana su ratifikovale sve države. Tih prvih deset ustavnih amandmana je dobilo naziv Povelja o pravima.¹⁹⁹ Na početku Washingtonovog mandata također se raspravljalo i o trajnoj prijestolnici jer je New York određen samo kao privremena. Dogovoreno je da se sagradi nova prijestolnica i predloženo je desetina lokacija. Washington i Jefferson su bili za to da se prijestolnica podigne na rijeci Potomac što je i usvojeno. Washington je lično izabrao lokaciju i nadgledao je radove na izgradnji novog grada koja je počela u januaru 1791. godine.²⁰⁰ U

¹⁹⁵ Chernow, *Washington: A life*, 596.

¹⁹⁶ Isto, 599-600.

¹⁹⁷ Parry, Allison, *The real George Washington*, 581.

¹⁹⁸ <https://www.mountvernon.org/library/digitalhistory/digital-encyclopedia/article/george-washington-and-travel/>, 15.12.2018., 14:10

¹⁹⁹ <https://www.loc.gov/rr/program/bib/ourdocs/billofrights.html>, 10.1.2019., 20:24

²⁰⁰ William C. Allen, *History of the United States Capitol: A chronicle of design, construction and politics*, University press of the Pacific, Washington D.C. 2001., 13.

septembru iste godine je odlučeno da će grad nositi ime po predsjedniku Washingtonu. On nije nikada živio u novoj rezidenciji već je od 1790. imao rezidenciju u Philadelphiji koja je predviđena da bude privremeni glavni grad do 1800. godine.

Ličnost koja je najviše obilježila unutrašnju politiku u ovom periodu je svakako bio Alexander Hamilton, novoimenovani ministar finansija. Hamilton je imao velike ideje i politički uzor mu je bio prvi britanski premijer Sir Robert Walpole koji je također bio ministar finansija. On je vidio sebe kao Washingtonovog premijera i često se miješao u pitanja drugih ministarstava, a ujedno je imao i više slobode od ostalih članova Kabineta jer je odgovarao Kongresu, a ne predsjedniku.²⁰¹ Bio je zagovornik jake centralne vlade i nije bila tajna da je bio veliki simpatizer britanskih običaja i politike zbog čega su ga njegovi protivnici, a naročito Jefferson optuživali da je monarhista.

Hamilton je proveo veliku finansijsku reformu. U vrijeme kada je postavljen na poziciju ministra finansija i državne i federalna vlada su i dalje bile u velikim dugovima. Aktivno pitanje je bilo kako namaći sredstva za federalnu vladu. Pošto su direktni porezi bili veoma nepopularni, Kongres se okrenuo tarifama kao alternativnoj soluciji. U julu 1789. godine Kongres je izglasao Tarifu za 1789. godinu koju je Washington odobrio. Po tom zakonu je određena jednaka carina za sva dobra koja su prevozili strani brodovi, a istovremeno američkim brodovima je propisana znatno manja taksa.²⁰² Da bi smanjio federalni i državni dug Hamilton je u svom prvom izvještaju Kongresu predložio da se pozajmi 12 miliona dolara kako bi se namirio vanjski dug i da se postojeće ratne novčanice zamijene za nove obveznice koji bi cirkulisale kao novac. Treći prijedlog je izazvao najviše kontroverzi. Predložio je da federalna vlada preuzme na sebe dug od država i da ga otplati skupljanjem poreza. Washington je podržao ove prijedloge jer je smatrao da je rat bio zajednički poduhvat svih država i da bi teret svi zajedno trebali nositi.²⁰³ Virginia se najviše usprotivila ovom prijedlogu jer je svoj dug skoro otplatila i smatrali su da oni ne trebaju plaćati dug i drugim državama. Sukob je otišao tako daleko da su Massachusetts i Južna Carolina zaprijetili secesijom ako se ovaj prijedlog ne usvoji. Virginia je pristala kad je prihvaćen njihov zahtjev da prijestolnica bude na Potomacu o čemu je ranije bilo riječi. Washington je izuzetno bio zadovoljan ovim kompromisom o čemu je pisao u svojim

²⁰¹ Gordon S. Wood, *Empire of Liberty: A history of the Early Republic 1789. – 1815.*, Oxford University Press, New York 2009., 114.

²⁰² Fergus M. Bordewich, *The first Congress*, Simon & Schuster, New York 2016., 102.

²⁰³ Parry, Allison, *The real George Washington*, 596.

pismima Comte du Rochambeau.²⁰⁴ Hamiltonov drugi izvještaj Kongresu, koji je predao u decembru 1790. godine je izazvao dosta potresa. U njemu je Hamilton predlagao formiranje Nacionalne banke. Hamilton je smatrao da će stvaranje banke popraviti i ojačati ekonomiju. Madison i Jefferson su ovaj prijedlog smatrali neustavnim. Jefferson se više puta lično žalio Washingtonu koji je podržavao Hamiltona, pa i kada je predložio oporezivanje žestokih alkoholnih pića.²⁰⁵ U februaru i martu 1791. godine Kongres je usvojio ove prijedloge. Washington je razmišljao da li da uloži veto na ovaj zakon, ali je ipak nakon dužeg razmišljanja potpisao navedene zakone i time je kreirana Nacionalna banka. Zbog ovih Hamiltonovih poteza došao je u sukob s Jeffersonom i iz tog sukoba su nastale prve političke stranke u Sjedinjenim Američkim Državama. Jeffersonova stranka je prozvana Demokratsko-republikanskom, a Hamiltonova Federalistička. Obje strane su imale svoja glasila. Hamilton je imao *The gazzete of the United States*, a Jefferson *National gazzette*.²⁰⁶ Jefferson je uživao podršku s juga, a na sjeveru ga je podržavala srednja klasa. Federalisti su imali podršku u Novoj Engleskoj dok su u ostatku zemlje imali podršku bogatih trgovaca i zemljoposjednika.²⁰⁷ Iako je ekonomska politika Hamiltona prvobitno uticala na stvaranje stranačkih podjela, razlika je postojala i u vođenju vanjske politike. Jeffersonova strana je smatrala da SAD treba da podrži Francusku koja je vodila svoj revolucionarni rat protiv Velike Britanije, a Federalisti su smatrali da je neutralnost bolja opcija i naginjali su Velikoj Britaniji. U ovo vrijeme Jefferson je dao ostavku na mjesto Državnog sekretara jer je smatrao da je Washington na čelu stranke, a ne države.²⁰⁸ Na mjesto Državnog sekretara je postavljen Edmund Randolph. Na izborima za Kongres 1792. godine Jeffersonovi Republikanci su osvojili znatan broj mjesta i Hamiltonovi prijedlozi su bili odbijani. Prije toga Hamilton je predložio stvaranje nacionalne valute i u aprilu 1792. stvoren je američki dolar i kreirana je Kovnica SAD-a. Jefferson je smatrao da će ovo stvoriti socijalnu nejednakost i da će bogataši sa Sjevera dominirati državom kao aristokrate u Evropi.²⁰⁹

Krajem te godine održali su se i drugi predsjednički izbori. Nije bilo dileme da će Washington ponovo bez problema biti izabran iz razloga jer je bio iznimno popularan i uživao je podršku svih slojeva stanovništva, a također nije imao adekvatnog protivnika. Te prognoze su se ostvarile jer je Washington dobio 132 elektorska glasa naspram Adamsovih 77 koji je

²⁰⁴ Bailey, *The wisdom of George Washington*, 211.

²⁰⁵ John Spencer Bassett, *The Federalist system 1789. – 1801.*, Harper & Brothers, New York 1906., 38-39.

²⁰⁶ Wood, *Empire of liberty*, 150.

²⁰⁷ Isto, 166-168.

²⁰⁸ Ferling, *The ascent of George Washington*, 323-328.

²⁰⁹ Isto, 340.

ostao potpredsjednik.²¹⁰ Zakletvu je položio u Philadelphiji 4. marta 1793. godine i ta ceremonija je bila dosta jednostavnija od one prije četiri godine. U ovom mandatu Washington se suočio s velikom krizom i pobunom. Korijeni te pobune su posijani 1790. Hamiltonovim zakonima o oporezivanju žestokih pića. Ljudi koji su živjeli uz granicu na zapadu su bili posebno pogođeni ovim zakonom jer je prodaja viskija njima bila glavni izvor prihoda. Nezadovoljstvo je kulminiralo 1794. godine u zapadnoj Pennsylvaniji. Pobuna je počela u Pittsburghu kada je napadnuta kuća lokalnog skupljača poreza. Vod vojske je pokušao da uguši pobunu, ali u metežu je jedan čovjek ubijen i vod vojske je bio prisiljen da se preda. Kada je Washington čuo vijesti o pobuni pokušao je mirnim putem da smiri pobunjenike, a istovremeno je planirao da pozove miliciju u slučaju da pregovori propadnu. Pregovori su propali i 30. septembra 1794., Washington je krenuo iz Philadelphije; lično je komandovao vojskom. Do danas je jedini američki predsjednik koji je lično vodio vojsku u polju. Pobunjenici su se odmah razbježali kada su vidjeli brojnost vojske koja je imala 15.000 ljudi. Vođe pobune su uhapšene i sudilo im se u Philadelphiji. Osuđeni su na smrt, ali ih je Washington pomilovao.²¹¹ U svom govoru Kongresu u januaru 1795. godine izvjestio je Kongres o koracima koje je poduzeo i da je vojna intervencija bila nužna s ciljem zaštite Ustava. Ova akcija je pokazala snagu Federalne vlade da odlučno djeluje protiv onih koji ne poštuju zakone i Washingtonovo djelovanje tokom krize mu je još više podiglo reputaciju i popularnost u javnosti.

Što se tiče unutrašnje politike za vrijeme dva mandata Georgea Washingtona treba spomenuti još da su tri nove države primljene u Uniju: Vermont 1791., Kentucky 1792. i Tennessee 1796. godine. O ropstvu se nije raspravljalo, samo je donesen Zakon o odbjeglih robovima 1793. godine u kojem je bio federalni zločin pomagati odbjegliom robu. Također je završen sukob s Indijancima koji je počeo 1785. godine u Ohio koji je prepušten Amerikancima nakon Rata za nezavisnost. Indijance je predvodio poglavica Mala Kornjača, a Amerikance general Anthony Wayne. On je Indijancima zadao odlučujući poraz kod jezera Erie krajem 1794. godine i 1795. je potpisan mir u Greenvilleu po kojem su Indijanci morali prepustiti Ohio SAD-u i priznati njihov suverenitet.²¹²

Pitanje koje je obilježilo vanjsku politiku SAD-a za vrijeme Georgea Washingtona je svakako bila Francuska revolucija i kako da se SAD postave. Ranije je spomenuto kako su

²¹⁰ Parry, Allison, *The real George Washington*, 604.

²¹¹ Isto, 623.

²¹² Clifford, et.al, *The enduring vision*, 200.

Hamiltonovi Federalisti naginjali Britancima i kako su se plašili radikalizma revolucionara. S druge strane, Jeffersonovi Republikanci su se zalagali za pomoć Francuskoj jer su Francuzi pomogli njima u borbi protiv Velike Britanije. Washington je smatrao da su SAD preslabe da se uključe u tako jedan veliki konflikt i želio je da izbjegne sukobe. Nakon savjetovanja sa svojim Kabinetom Washington je izdao Proklamaciju o neutralnosti 23. aprila 1793. godine u kojem se izjavljuje da su SAD u miru i sa Francuskom i Velikom Britanijom i upozorava građane da se suzdrže od neprijateljstava.²¹³ Dvije sedmice prije izdavanja Proklamacije u Charleston je 8. aprila stigao francuski diplomata Genet koji je imao namjeru da lobira za ulazak SAD-a u rat na strani Francuske. Genet je bio dočekan s ovacijama i narod je želio da vrati uslugu Francuzima. Washington je u jeku Genetove kampanje izdao Proklamaciju i od francuske vlade je zatražio da opozove Geneta. On se bojao za vlastiti život i zatražio je azil u SAD-u te mu je dozvoljen ostanak. Javnost je imala podijeljeno mišljenje o Washingtonovoj Proklamaciji. Republikanci su bili razočarani, a trgovci su bili oduševljeni jer im je Proklamacijom osigurana neometana trgovina i sa Francuskom i sa Velikom Britanijom. Hamilton je podržavao Proklamaciju hvaleći je i u svome stranačkom glasilu.²¹⁴

Neutralnost nije riješila probleme s Britanijom čija je mornarica napadala i zarobljavala američke trgovačke brodove. To je doseglo vrhunac krajem 1793. i početkom 1794. godine. Jeffersonovi Republikanci su željeli rat, a Madison je želio embargo sve britanske robe. Washington je želio da pregovara s Britancima i poslao je Vrhovnog sudiju Johna Jaya u London na pregovore, koji su počeli 30. jula 1794. godine. Nakon nekoliko sedmica pregovora došlo se do sporazuma koji je postao poznat kao Jayev sporazum. U njemu je dogovoreno da SAD ostanu neutralne i da se ekonomski približe Britaniji. Britanci su zauzvrat pristali da napuste tvrđave na zapadu što su trebali uraditi 1783. godine. Također su pristali da američki brodovi mogu slobodno trgovati u britanskim posjedima na Karibima i da se riješi pitanje granice između Mainea i Kanade.²¹⁵ Washington je dobio kopiju sporazuma u martu 1795. i u početku nije bio previše zadovoljan, ali nakon dugog savjetovanja s Kabinetom potpisao ga je i dao u Kongres na glasanje. Sporazum je usvojen u Senatu 24. juna 1795. glasovima 20 na prema 10, tačnom dvotrećinskom većinom koliko je bilo i potrebno.²¹⁶ Kada je javnost saznala izbili su veliki protesti u Philadelphiji. Washington je smatrao da je urađena prava stvar i da je izbjegnuta rat s Velikom Britanijom. Sporazum je stupio na snagu

²¹³ Bassett, *The Federalist system*, 87.

²¹⁴ Wood, *Empire of liberty*, 174-189.

²¹⁵ Bassett, *The Federalist system*, 126-127.

²¹⁶ Wood, *Empire of liberty*, 197.

1796. i trajao je 10 godina. Jayevim sporazumom SAD su se približile Velikoj Britaniji što je vodilo sukobu s Francuskom za vrijeme Washingtonovog nasljednika Johna Adamsa.

Za vrijeme Washingtonova dva mandata udareni su temelji američke mornarice. Washington je zatražio od Kongresa da ustanovi stalnu mornaricu zbog napada alžirskih i tuniških pirata na američke brodove. Kongres je u martu 1794. donio zakone u kojima se nalaže gradnja 6 fregata koje su puštene u pogon za vrijeme mandata Johna Adamsa.²¹⁷

George Washington je na planu vanjske politike potpisao još jedan značajan sporazum i to sa Španijom. Kada je čuo za Jayev sporazum, španski premijer Manuel Godoy se uplašio anglo-američkog sporazuma i zatražio je od Washingtona da počnu pregovarati oko sporazuma kojim bi se riješile nesuglasice oko teritorija zapadno od Missisippija. Washington je pristao i junu 1795. je u Madrid poslao Thomasa Pinckneya. Dogovor je sklopljen u oktobru 1795. u San Lorenzu kod Madrida. Uspostavljena je granica između Georgie i španskih posjeda na Floridi, a također je zagarantovana sloboda plovidbe za španske i američke brodove duž cijelog toka rijeke Mississippi. Dogovor je stupio na snagu u avgustu 1796. godine.²¹⁸

Potpisivanje sporazuma sa Španijom je bio posljednji veliki događaj u Washingtonovom predsjedanju državom. Kako se kraj godine bližio i novi izbori bili zakazani Washington je bio umoran od godina službe i definitivno je odlučio da se povuče. Bio je zadovoljan učinjenim, ekonomija se oporavila i SAD su imale dobre odnose sa evropskim silama. Washington je svojim povlačenjem nakon dva mandata postavio presedan za buduće predsjednike. Ovaj potez je također bio iznenađujući u Evropi jer je dobrovoljno odricanje od vlasti do tada bilo nešto nezamislivo.²¹⁹ U septembru iste godine Washington je izdao svoje Oproštajno obraćanje u kojemu poziva stanovnike da njeguju vrijednosti za koje su se borili i upozorava ih na opasnosti s kojima će se suočiti ne budu li čuvali i njegovali tradicionalne vrijednosti. Na predsjedničkim izborima 1796. tijesno je pobijedio Washingtonov potpredsjednik John Adams sa 71 elektorskim glasom naspram 68 Jeffersonovih.²²⁰

²¹⁷ William M. Fowler, *Jack Tars and commodores: The American navy, 1783. – 1815.*, Endeavour media, Boston 1984., 16.

²¹⁸ Bassett, *The Federalist System*, 78-83.

²¹⁹ Chernow, *Washington: A life*, 752-758.

²²⁰ <https://lehrmaninstitute.org/history/farewell-address.html>, 5.2.2019., 17:55

Nakon što je prisustvovao Adamsovoj inauguraciji Washington se povukao sada definitivno na Mount Vernon gdje je ostao do kraja života i gdje je aktivno pratio sva zbivanja na političkoj sceni.

Washingtonova dva mandata su obilježile ekonomske reforme Alexandera Hamiltona i zategnuti odnosi sa Velikom Britanijom. Zemlja se oporavila, ali je ostalo nekih neriješenih pitanja na vanjskom planu. Američki historičari pozitivno gledaju na period Washingtonovog vođenja države. On je za svoja dva mandata postavio temelje buduće svjetske sile, iako su naredne godine bile izuzetno napete i Sjedinjenim Američkim Državama je prijetio novi rat.

George Washington – život nakon predsjedničke karijere

George Washington se penzionisao u 66. godini života. Konačno je uživao u mirnom životu što se može vidjeti iz njegovih pisama koje je pisao u ovom periodu.²²¹ Želio je da vrati svoju plantažu u red jer je ostala zapuštena tokom prethodnih godina. Također, primao je veliki broj gostiju koji su dolazili da mu iskažu poštovanje. U ovom periodu stipendirao je 22 studenta i donirao je hiljadu funti akademiji u Alexandriji. Učestvovao je na dobrotvornim večerama i anonimno bi donirao na stotine dolara.²²² Tokom 1798. odnosi s Francuskom su se pogoršali i predsjednik Adams mu je ponudio mjesto glavnokomandujućeg u vojsci što je on prihvatio. Do sukoba s Francuskom na kraju nije došlo jer je spor riješen diplomatskim putem i zbog toga Washington nije morao da ponovo ide u rat.

Posljednja godina njegovog života je bila finansijski teška. U martu 1799. je po prvi put digao kredit u banci i bio je dosta zabrinut zbog nedostatka finansijskih sredstava u podmakloj životnoj dobi.²²³ U julu je napisao svoj testament u kojem je Marthi ostavio imanje, a naredio je da se robovi oslobode poslije Marthine smrti.²²⁴ Washington je 9. decembra otišao na jahanje, što je bila njegova uobičajena rutina, po iznimno lošem vremenu. Nakon nekoliko dana se razbolio. Imao je teškoće pri govoru i disanju. Doktori su mu pustili krv, ali stanje mu se nije popravljalo. Oko deset sati naveče, 14. decembra 1799. godine, George Washington je preminuo u 68. godini života. Četiri dana kasnije, 18. decembra, George Washington je ukopan u porodičnoj grobnici na Mount Vernonu. Govore povodom njegove smrti su održali John Adams, Napoelon Bonaparte i brojni drugi. Henry Lee je održao možda i najefektniji govor rekavši da je bio prvi u ratu, prvi u miru i prvi u srcima svojih zemljaka.²²⁵

George Washington je još tokom života stekao mitski status u očima američkih građana, a tokom vremena taj nedodirljivi status se sve više povećavao. Po Washingtonu je nazvana američka prijestolnica, jedna savezna država i njegov lik se nalazi na novčanici od jednog američkog dolara. Washington je svakako jedna od najpoznatijih i najcijenjenijih

²²¹ Bailey, *The wisdom of George Washington*, 272.

²²² Parry, Allison, *The real George Washington*, 656.

²²³ Isto, 664.

²²⁴ <https://www.mountvernon.org/george-washington/death/washingtons-last-will-testament/>, 6.2.2019., 18:30

²²⁵ Parry, Allison, *The real George Washington*, 671.

ličnosti u američkoj i svjetskoj historiji 18. stoljeća i svojim odlučnim djelovanjem je postavio temelje jedne od najmoćnijih država u ljudskoj historiji.

George Washington je posljednje dvije godine života proveo relativno mirno. Posjećivao je pozorišta i razne dobrotvorne priredbe, ali je i dalje aktivno pratio šta se dešava na političkoj sceni mlade države. Nakon njegove smrti je uslijedio period žalosti, te se sjednice Kongresa nisu održavale nekoliko dana. U narednim decenijama je počelo mitologiziranje Washingtonove ličnosti. U tom narativu je prikazan kao nepogrješivi borac za američku stvar i njegovo ime je postalo sinonim za Sjedinjene Američke Države.

Zaključak

George Washington, prvi američki predsjednik i jedan od Očeva američke nacije je bez ikakve dileme najcijenjenija i najpoznatija figura Američke revolucije. Svojim vođenjem Kontinentalne armije u Ratu za nezavisnost najviše je zaslužan za postojanje Sjedinjenih Američkih Država. Iako mnogo puta poražen svaki put je iz poraza ustajao jači i odlučnom akcijom kod Yorktowna je porazio Britance. Mitski status u očima svih Amerikanaca je stekao svojim odricanjem od vlasti i povratkom u mirni farmerski život. Zbog tog poteza povlače se analogije sa rimskim državnikom Cincinatom koji se isto kao i Washington za vrijeme opasnosti stavio na raspolaganje svojoj zemlji da bi se nakon toga dobrovoljno odrekao vlasti. Položaj predsjednika, najvišu čast u SAD-u, Washington je praktički sam kreirao onakvu kakva je danas poznata i svojim djelovanjem na toj funkciji je ostavio veliki trag. Zemlja se izvukla iz ekonomskih problema, a položaj mlade države i njeni odnosi na međunarodnom nivou su bili zadovoljavajući. Svojim povlačenjem s te funkcije je postavio pravilo koje će poštovati svi budući predsjednici, osim jednog. Washingtonov put do takvog položaja nije bio jednostavan. Od rođenja 1732. godine je prošao kroz mnoge nevolje i bliske susrete sa smrću. Od ambicioznog i sposobnog mladog geodete, od vojnika i pukovnika u miliciji, od farmera i zemljoposjednika, do glavnokomandujućeg Kontinentalne armije i prvog predsjednika Sjedinjenih Američkih Država.

U kriznim periodima koji su se dešavali nakon nezavisnosti, Washington je svojom ličnošću i ugledom čuvao jedinstvo nacije i svojim ponašanjem i skromnošću je ušao u srca svojih sunarodnjaka. Imao je jaka republikanska uvjerenja i čvrstu vjeru u novi sistem koji je uspostavljen Ustavom. Kada se govori o Washingtonu nikako se ne smiju zaboraviti ni neka druga kontroverznija pitanja kao što je ropstvo i ulogu Washingtona kao robovlasnika. Washington se u početku po tom pitanju nije razlikovao od drugih vlasnika plantaža s Juga jer je robove smatrao pokretnom imovinom. Tokom kasnijih godina počeo je mijenjati mišljenje. Nije više učestvovao u trgovini robljem i njegovi robovi na plantaži su imali nešto bolje uslove za život u odnosu na druge plantaže. U svom testamentu sve svoje robove je oslobodio i pred kraj života je izražavao mišljenje da je ropstvo nemoralno.

Washingtonov lik i djelo su i danas rasprostranjeni u SAD-u. Njegov lik se nalazi na novčanici od jednog američkog dolara, Washington D.C., američka prijestolnica je nazvana po njemu kao i savezna država Washington koja se nalazi na krajnjem sjeverozapadu

Sjedinjenih Američkih Država. Njegovo nasljeđe živi i danas se njegova dva mandata kao predsjednika smatraju jednim od najupsješnijih u američkoj historiji, pa se uz Abrahama Lincolna i Franklina Roosevelta smatra jednim od trojice najvećih američkih predsjednika.²²⁶

George Washington je svojim djelovanjem postavio temelje jednoj moćnoj državi koja je u narednim stoljećima postala svjetska super sila i jedna od najsnažnijih država u historiji čovječanstva. Od sina sitnog zemljoposjednika do jednog od osnivača buduće najsnažnije svjetske države: tako bi se ukratko mogao opisati život Georgea Washingtona i zbog svega toga sa pravom ga se može nazvati jednom od najvažnijih ličnosti svjetske historije 18. stoljeća.

²²⁶ <https://fedsoc.org/commentary/publications/rating-the-presidents-of-the-united-states-1789-2000-a-survey-of-scholars-in-history-political-science-and-law>, 28.2.2019., 23:50

Bibliografija

Literatura:

- Alden, John Richard: *The American Revolution 1775. – 1783.*, Harper & Row, New York, 1962.
- Alden, John, Richard: “*George Washington*”, Louisiana State University press, Baton Rouge, 1984.
- Allen, William C.: *History of the United States Capitol: A chronicle of design, construction and politics*, University Press of the Pacific, Washington D.C., 2001.
- Anderson, Metju S.: *Evropa u osamnaestom veku*, Clio, Beograd, 2003.
- Bailey, Bill: *The wisdom of George Washington*, The Federalist Papers, 2012.
- Bailyn, Bernard: *The ideological origins of the American Revolution*, Harvard University Press, Cambridge, 1990.
- Bassett, John, Spencer: *The Federalist System, 1789. – 1801.*, Harper & Brothers, New York, 1906.
- Beirne, Logan: *Blood of tyrants: George Washington – the forging of the presidency*, Encounter Books, New York, 2013.
- Bemford, Parks, Henri: *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, Izdavačka radna organizacija “Rad”, Beograd, 1985.
- Betts, William: *The nine lives of George Washington*, iUniverse Liberty drive, Bloomington, 2013.
- Bordewich, Fergus M.: *The First Congress: How James Madison, George Washington and a group of extraordinary men invented the government*, Simon & Schuster, New York, 2016.
- Chernow, Ron: *Washington: A life*, The Penguin Press, New York, 2010.
- Cogliano, Francis D.: *Revolutionary America 1763. – 1815.*, Routledge, New York, 2005.
- Cuncliffe, Marcus: *George Washington: Man and Monument*, Signet, New York, 1960.
- Ellis, Joseph J.: *His Excellency George Washington*, Alfred A. Knopf, New York, 2004.

- Ferling, John E.: *The first of men: A life of George Washington*, Oxford University Press, New York, 1988.
- Ferling, John: *Independence: The struggle to set America free*, Bloomsbury Press, New York, 2011.
- Ferling, John: *Setting the world ablaze: Washington, Adams, Jefferson and the American revolution*, Oxford University press, New York, 2000.
- Ferling, John: *The ascent of George Washington*, Bloomsbury Press, New York, 2015..
- Flexner, James, Thomas: *Washington: the indispensable man*, Little Brown, Boston, 1974.
- Fowler, William M.: *Jack Tars and commodores: The American navy, 1783. – 1815.*, Endeavour Media, Boston, 1984.
- Herring, George C.: *From colony to superpower: U. S. foreign relations since 1776.*, Oxford University Press, New York, 2008.
- Hollitz, John: *Thinking of the past: a critical thinking approach to U.S. history, Volume 1*, Waldsworth, Belmont, California, 2009.
- Johnson, Paul: *George Washington, The Founding Father*, HarperCollins e-books, New York, 2005.
- Jones, Robert Francis: *George Washington*, Fordham University Press, New York, 1986.
- Jones, Robert, F.: *George Washington: ordinary man, extraordinary leader*, Fordham University Press, New York, 2002.
- Kennedy, David, Bailey, Thomas, A.: *The American spirit: United States history as seen by contemporaries*, Cengage Learning, Boston, 2009.
- Kett, Joseph, F., Clark, Clifford, E., Salisbury, Neal, Wolloch, Nancy: *The enduring vision: A history of the American people*, Cengage Learning, Boston, 2003.
- Lengel, Edward G.: *This Glorious struggle: George Washington's Revolutionary War letters*, HarperCollins, New York, 2007.
- McCullough, David: *1776.*, Simon & Schuster, New York, 2005.
- Middlekauff, Robert: *The glorious cause: The American Revolution 1763. – 1789.*, Oxford University Press, New York, 2005.

- Middleton, Richard; Lombard, Anne: *Colonial America: A history to 1763.*, Wiley – Blackwell, Hoboken, 2011.
- Palmer, Dave R.: *George Washington's military genius*, Regnery Publishing, Washington D. C., 2012.
- Parry, Jay, Allison, Andrew: *The real George Washington*, National center for constitutional studies, Malta, Idaho, 2006.
- Randall, Willard Sterne: *George Washington: A life*, New World City Inc, Boston, 2014.
- Rhodehamel, John: *George Washington: The Wonder of the Age*, Yale University Press, New Haven, 2017.
- Richter, Daniel K.: *Before the Revolution*, Harvard University Press, Cambridge, 2013.
- Thayer, William Roscoe: *George Washington*, Project Gutenberg, Riverside, 2004.
- Wood, Gordon S.: *Empire of Liberty: A history of the early Republic 1789. – 1815.*, Oxford University Press, 2009.
- Young, Peter: *George Washington's Army*, Hippocrene Books, New York, 1972.

Web – stranice:

- www.fedsoc.org
- www.history.army.mil
- www.lehrmaninstitute.org
- www.loc.gov
- www.mountvernon.org
- www.rotunda.upress.virginia.edu
- www.shapell.org